

POLSKA

Raport roczny dotyczący działań zmierzających do osiągnięcia równowagi pomiędzy zdolnością połowową a wielkością dopuszczalnych połowów **za okres od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2018 r.**

Wprowadzenie

Zgodnie z art. 22 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1380/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa, zmieniającego rozporządzenia Rady (WE) nr 1954/2003 i (WE) nr 1224/2009 oraz uchylającego rozporządzenia Rady (WE) nr 2371/2002 i (WE) nr 639/2004 oraz decyzję Rady 2004/585/WE – zwane dalej „rozporządzeniem nr 1380/2013”, państwa członkowskie Unii Europejskiej są zobowiązane przekazywać Komisji Europejskiej do 31 maja każdego roku sprawozdania na temat równowagi pomiędzy zdolnościami połowowymi swoich flot a swoimi uprawnieniami do połowów.

I. PODSUMOWANIE RAPORTU

Na dzień 31.12.2018 r. polska flota rybacka liczyła 827 statków rybackich (wraz ze statkami połowiącymi na Zalewach: Wiślanym i Szczecińskim). Łączna zdolność połowowa tych statków wynosiła 32 350,07 GT i 80 226,78 kW. Polskie rybołówstwo generalnie dzieli się na dwa podstawowe sektory: rybołówstwo bałtyckie (zaangażowana jest zdecydowanie przeważająca część floty) oraz rybołówstwo dalekomorskie.

Podstawowymi gatunkami poławianymi przez polskich rybaków w Morzu Bałtyckim są: dorsz, szprot, śledź, łosoś, troć i ryby płaskie. Do głównych gatunków poławianych przez polskie statki dalekomorskie należą: ostrobok, dorsz, błękitek, czarniak, morszczuk, plamiak i makreła.

Polska od dnia przystąpienia do Unii Europejskiej ściśle przestrzega zasad systemu, dotyczącego bilansowania wprowadzanej i wycofywanej z rybołówstwa zdolności połowowej, aktualnie określonego w art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1380/2013.

II. Opinia nt. równowagi pomiędzy zdolnością połowową a zasobami

Biorąc pod uwagę stan dostępnych żywych zasobów morza oraz przysługujące Polsce możliwości połowowe na Morzu Bałtyckim, stwierdzić należy, że istniejący stan floty wymaga zmian.

Polska, od dnia przystąpienia do Unii Europejskiej do końca 2013 r., zredukowała w ponad 40% zdolność połowową.

Wobec stwierdzonego w raportach rocznych za 2014 r., 2015 r., 2016 r., i 2017 r. braku zrównowazenia zdolności połowowych do dostępnych możliwości połowowych w odniesieniu do poszczególnych segmentów floty rybackiej, podjęte zostały działania naprawcze mające na celu osiągnięcie tej równowagi. Działania te polegały na objęciu odpowiednich segmentów floty rybackiej pomocą w zakresie trwałego zaprzestania

działalności połowowej, o którym mowa w art. 34 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 508/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenia Rady (WE) nr 2328/2003, (WE) nr 861/2006, (WE) nr 1198/2006 i (WE) nr 791/2007 oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1255/2011 (Dz. Urz. UE L 149 z dnia 20.05.2014, str. 1) - realizowanego w ramach Działania 1.6. *Trwale zaprzestanie działalności połowowej* Programu Operacyjnego "Rybnactwo i Morze" 2014-2020 (PO RYBY 2014-2020), oraz pomocą w zakresie tymczasowego zaprzestania działalności połowowej, o którym mowa w art. 33 ww. rozporządzenia nr 508/2014 – realizowanego w ramach Działania 1.10. *Tymczasowe zaprzestanie działalności połowowej* PO RYBY 2014-2020.

Stosownie do art. 34 ust. 4 ww. rozporządzenia nr 508/2014, wsparcie w ramach działania 1.6. *Trwale zaprzestanie działalności połowowej* mogło być udzielane do dnia 31 grudnia 2017 r. Mając powyższe na uwadze umowy o dofinansowanie operacji polegających na złomowaniu albo przekwalifikowaniu statków rybackich w ramach ww. działania zawierane były do końca 2017 r. Po tym terminie umowy o dofinansowanie operacji w ramach działania 1.6. *Trwale zaprzestanie działalności połowowej* nie były zawierane.

W związku z realizacją umów o dofinansowanie ramach działania 1.6. *Trwale zaprzestanie działalności połowowej*, w terminie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 6 marca 2018 r. trwale wycofano z wykonywania rybołówstwa komercyjnego **46** statków rybackich, o łącznej zdolności połowowej **1 069,65 GT** i **3 355,00 kW**:

- w terminie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 31 grudnia 2016 r. z wykonywania rybołówstwa komercyjnego zostały trwale wycofane **33** statki rybackie, o łącznej zdolności połowowej 865,24 GT i 2 699,20 kW, z czego 29 statków zostało trwale wycofanych w drodze złomowania, 2 statki zostały wycofane bez złomowania, w drodze przekwalifikowania do prowadzenia działalności niedochodowej na lądzie, związaną z dziedzictwem kulturowym, a 2 statki zostały wycofane bez złomowania, w drodze przekwalifikowania do prowadzenia działalności niedochodowej, innej niż rybołówstwo komercyjne,

- w terminie od dnia 1 stycznia 2017 r. do dnia 31 grudnia 2017 r. z wykonywania rybołówstwa komercyjnego zostało trwale wycofanych **8** statków rybackich, o łącznej zdolności połowowej 166,78 GT i 505,00 kW, z czego 6 statków zostało trwale wycofanych w drodze złomowania, a 2 statki zostały wycofane bez złomowania, w drodze przekwalifikowania do prowadzenia działalności niedochodowej, innej niż rybołówstwo komercyjne,

- w terminie od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia 6 marca 2018 r. z wykonywania rybołówstwa komercyjnego zostało trwale wycofanych **5** statków rybackich, o łącznej zdolności połowowej 37,63 GT i 150,80 kW, z czego 2 statki zostały trwale wycofane w drodze złomowania, a 3 statki zostały wycofane bez złomowania, w drodze przekwalifikowania do prowadzenia działalności niedochodowej, innej niż rybołówstwo komercyjne.

Realizacja Działania 1.6. <i>Trwałe zaprzestanie działalności połowowej</i> w ramach PO RYBY 2014-2020				
	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2016-2018
Statki rybackie trwałe wycofane w drodze złomowania	29	6	2	37
Statki rybackie trwałe wycofane bez złomowania, w drodze przekwalifikowania do prowadzenia działalności niedochodowej na lądzie, związanej z dziedzictwem kulturowym	2	0	0	2
Statki rybackie trwałe wycofane bez złomowania, w drodze przekwalifikowania do prowadzenia działalności niedochodowej, innej niż rybołówstwo komercyjne	2	2	3	7
łącznie statki rybackie trwałe wycofane	33	8	5	46

Niezależnie od powyższego, mając na uwadze dynamiczne, negatywne zmiany zachodzące w stanie zasobów ryb Morza Bałtyckiego, oraz dalszą niepewność w tym zakresie doradztwa naukowego Międzynarodowej Rady Badań Morza (ICES), w szczególności w odniesieniu do ważnego dla polskiego sektora gatunku jakim jest dorsz stada wschodniego, należy zauważyć, że dochodzi do czasowej nierównowagi pomiędzy zdolnością połowową, a dostępnymi zasobami.

Ostatnie wyniki wskaźników biologicznych, technicznych i ekonomicznych dotyczących floty rybackiej, które zostały przedstawione w rozdziale VIII. Sekcja F *Oszacowanie i dyskusja na temat wskaźników równowagi* oraz w rozdziale IX. *Analiza i ocena równowagi pomiędzy zdolnością połowową a uprawnieniami do połowów w odniesieniu do każdego segmentu floty rybackiej na przestrzeni 3 kolejnych lat* niniejszego raportu wskazują, że nadal poszczególne segmenty floty rybackiej nie są skutecznie zrównoważone do dostępnych możliwości połowowych.

Zgodnie z art. 22 ust. 4 ww. rozporządzenia nr 1380/2013, opracowany został plan działania dla segmentów floty rybackiej, w stosunku do których stwierdzono strukturalną nadwyżkę zdolności. Plan działania stanowi integralną część niniejszego raportu i znajduje się w rozdziale X.

III. SEKCJA A

Opis floty rybackiej

Polskie rybołówstwo generalnie dzieli się na 2 podstawowe sektory:

- **rybołówstwo bałtyckie** (zaangażowana jest zdecydowanie przeważająca część floty),
- **rybołówstwo dalekomorskie**.

Polska flota bałtycka na dzień 31.12.2018 r. liczyła 825 statków rybackich. Łączna zdolność połowowa tych statków wynosiła 15 947,07 GT i 62 826,78 kW. Flota ta obejmuje statki rybackie operujące na wodach Morza Bałtyckiego oraz morskich wodach wewnętrznych, w tym na Zalewach Wiślanym i Szczecińskim.

Polska flota dalekomorska na dzień 31.12.2018 r. liczyła 2 statki rybackie. Łączna zdolność połowowa tych statków wynosiła 16 403,00 GT i 17 400,00 kW. Flota dalekomorska obejmuje statki rybackie operujące wyłącznie na wodach poza Morzem Bałtyckim oraz poza wodami wewnętrznymi RP.

Rodzaje wykonywanego rybołówstwa

Rybołówstwo bałtyckie

Podstawowymi gatunkami ryb poławianymi przez polskich rybaków w Morzu Bałtyckim są: dorsz, szprot, śledź, łosoś, troć i ryby płaskie. Spośród podstawowych gatunków bałtyckich istotne dla polskich rybaków (szczególnie dla floty przybrzeżnej) są połowy dorsza, które podlegają ograniczeniom wynikającym m. in. z planu odbudowy zasobów tego gatunku (znaczące coroczne redukcje kwot połowowych, okresy ochronne i obostrzenia w stosowaniu niektórych narzędzi połowowych). W dużym stopniu na dochody polskich rybaków wpływają połowy ryb pelagicznych (szproty i śledzie). Rybami chętnie poławianymi i równie cennymi gospodarczo są także troć i ryby płaskie. W 2018 r. połowy na Morzu Bałtyckim wynosiły: dorsza (podobzary 22–32) – 6 759,5 t, łososia – 8 805 sztuk, szprota – 74 150,7 t, gładzicy – 736 t, śledzia zachodniego (podobzary 22–24) – 1 735,9 t, śledzia centralnego (podobzary 25–27, 28.2, 29 i 32) – 49 537,5 t, troci – 58 117 sztuk oraz storni – 15 473 t.

Rybołówstwo dalekomorskie

Głównymi rejonami prowadzenia połowów przez statki dalekomorskie były obszary zarządzane przez Komisję Rybołówstwa Północno-Wschodniego Atlantyku (NEAFC) oraz wody norweskie. W 2018 roku polskie statki prowadziły również połowy na wodach afrykańskich, będących pod jurysdykcją Republiki Namibii. Do głównych gatunków poławianych przez polskie statki dalekomorskie na łowiskach NEAFC należą: dorsz, błękitek, plamiak, czarniak, karmazyn i halibut. Na łowiskach zachodniej Afryki główne gatunki występujące w połowach to: makrela, ostrobok, morszczuk europejski, dentex i atun. Przyznawane Polsce kwoty dalekomorskie są w pełni wykorzystywane, poprzez połowy bądź wymianę kwot, głównie z Niemcami, Wlk. Brytanią, Łotwą, Estonią, Hiszpanią i Portugalią. Szanse dla rozwoju polskiej floty dalekomorskiej zależą od uzyskania możliwości połowowych na łowiskach dalekomorskich. W 2018 r. połowy dalekomorskie wyniosły łącznie ok. 49,6 tys. ton.

Zmiany we flocie

Zmiany we flocie, z uwzględnieniem jej podziału na flotę bałtycką i flotę dalekomorską, przedstawia poniższa tabela.

	Stan na 31.12.2017 r.			Stan na 31.12.2018 r.			Zmiana		
	GT	kW	Liczba statków	GT	kW	Liczba statków	GT	kW	Liczba statków
Łącznie	27 559,30	76 286,58	834	32 350,07	80 226,78	827	+ 4 790,77	+ 3 940,20	- 7
Flota dalekomorska	11 580,56	13 716,00	3	16 403,00	17 400,00	2	+ 4 822,44	+ 3 684,00	- 1
Flota bałtycka	15 978,74	62 570,58	831	15 947,07	62 826,78	825	- 31,67	+ 256,20	- 6

W 2018 r. flota rybacka podlegała procesowi modernizacji, która obejmowała przebudowę statków rybackich (w tym zwiększenie albo zmniejszenie pojemności brutto statku), zmianę mocy silników głównych statków rybackich (zwiększenie albo zmniejszenie mocy), czy też wymianę tych silników. Modernizacja ta realizowana była przez właścicieli statków rybackich z wykorzystaniem własnych środków finansowych oraz indywidualnej zdolności połowowej będącej w dyspozycji tych właścicieli. Jednocześnie ani jedna z dokonanych modernizacji nie została przeprowadzona z wykorzystaniem przyznanej przez ministra właściwego do spraw rybołówstwa dodatkowej zdolności połowowej.

W 2018 r. **jeden** statek rybacki został wycofany z wykonywania rybołówstwa komercyjnego bez pomocy publicznej, a indywidualna zdolność połowowa pozostająca w wyniku wycofania tego statku została w całości wykorzystana na modernizację innego statku rybackiego wpisanego do rejestru statków rybackich.

W tym samym roku stwierdzono również przypadki wymiany statków przez ich właścicieli, polegających na wycofaniu z wykonywania rybołówstwa komercyjnego statków wpisanych do rejestru (bez pomocy publicznej) i wprowadzeniu w ich miejsce do wykonywania rybołówstwa innych statków (statku nowo wybudowanego i statku pochodzącego z importu z innego państwa członkowskiego). Wymiana statków rybackich, o której mowa powyżej, realizowana była przez właścicieli statków rybackich z wykorzystaniem własnych środków finansowych oraz indywidualnej zdolności połowowej będącej w dyspozycji tych właścicieli.

W związku z realizacją Działania 1.6. *Trwale zaprzestanie działalności połowowej* w ramach Programu Operacyjnego "Rybacko i Morze" 2014-2020, w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 6 marca 2018 r z wykonywania rybołówstwa komercyjnego zostało trwale wycofanych **5** statków rybackich o łącznej zdolności połowowej 37,63 GT i 150,80 kW.

Na dzień 31.12.2018 r. flota dalekomorska liczyła 2 statki rybackie. W porównaniu do roku poprzedniego flota ta uległa zmniejszeniu o 1 statek rybacki. Z 3 statków rybackich należących do floty dalekomorskiej wpisanych do rejestru na dzień 31.12.2017 r., 2 statki rybackie zostały wycofane w 2018 r. z wykonywania rybołówstwa komercyjnego bez pomocy publicznej. Łączna zdolność połowowa tych statków wynosiła: 9 232,56 GT i 10 716 kW. Jednocześnie w 2018 r. został wpisany do rejestru jeden statek rybacki o zdolności połowowej 14 055 GT i 14 400 kW. W rezultacie flota dalekomorska na dzień 31.12.2018 r. liczyła **2** statki rybackie.

IV. SEKCJA B

Wpływ programów redukcji nakładu połowowego na zdolność połowowa floty

Wynikiem rozpoczętej w 2016 r. realizacji Działania 1.6. *Trwale zaprzestanie działalności połowowej* PO RYBY 2014-2020 jest trwale wycofanie z wykonywania rybołówstwa komercyjnego do dnia 6 marca 2018 r. łącznie 46 statków rybackich, których łączna zdolność połowowa wynosiła 1 069,65 GT i 3 355,00 kW.

V. SEKCJA C

Zgodność z systemem entry/exit i z limitem zdolności połowowej floty

Polska ściśle przestrzegała w okresie sprawozdawczym zasad systemu, dotyczącego bilansowania wprowadzanej i wycofywanej z rybołówstwa zdolności połowowej, zgodnie z art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1380/2013.

Zdolność połowowa polskiej floty rybackiej wpisanej do rejestru statków rybackich na dzień 31 grudnia 2018 r. wynosiła 32 350,07 GT i 80 226,78 kW.

Stosownie do art. 22 ust. 7 rozporządzenia nr 1380/2013, zdolność połowowa polskiej floty rybackiej, określona w rejestrze statków rybackich, w żadnym momencie nie przekraczała limitu zdolności połowowej ustalonego dla Polski w załączniku II do tego rozporządzenia.

VI. SEKCJA D

Podsumowanie silnych i słabych punktów systemu zarządzania flotą

Plany polepszenia systemu zarządzania flotą

Informacje na temat poziomu zgodności z instrumentami dotyczącymi polityki flotowej

Polska w pełni realizuje wynikające z prawa unijnego ograniczenia w zdolności połowowej floty dotyczące bilansowania wprowadzanej i wycofywanej z rybołówstwa zdolności połowowej. Określona w rejestrze statków rybackich zdolność połowowa polskiej floty rybackiej w żadnym momencie nie przekraczała limitu zdolności połowowej ustalonego dla Polski w załączniku II do rozporządzenia nr 1380/2013.

Istotnym elementem systemu zarządzania polską flotą rybacką jest użytkowany rozbudowany system informatyczny. W skład tego systemu informatycznego wchodzi centralna baza danych zawierająca informacje niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania administracji rybackiej i wykorzystywania ich do kontroli wykonywania rybołówstwa. System uwzględnia zależności między procedurami związanymi z rejestracją statków, wydawaniem licencji i zezwoleń połowowych, rejestrowaniem i rozliczaniem połowów oraz posiada blok statystyczny umożliwiający generowanie szerokiego zestawu raportów. Dodatkowo posiada moduł umożliwiający wprowadzanie do bazy danych raportów elektronicznych wysyłanych zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1224/2009¹ oraz

¹ rozporządzenie Rady (WE) nr 1224/2009 z dnia 20 listopada 2009 r. ustanawiającego wspólnotowy system kontroli w celu zapewnienia przestrzegania przepisów wspólnej polityki rybołówstwa, zmieniające rozporządzenia (WE) nr 847/96, (WE) nr 2371/2002, (WE) nr 811/2004, (WE) nr 768/2005, (WE) nr 2115/2005, (WE) nr 2166/2005, (WE) nr 388/2006, (WE) nr 509/2007, (WE) nr 676/2007, (WE) nr 1098/2007, (WE) nr

z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 404/2011². System ten zbudowany został w nowoczesnej technologii informatycznej, zapewniającej między innymi większą funkcjonalność i szybkość działania oraz możliwość dostępu dla wszystkich uprawnionych użytkowników za pomocą sieci Internet. W 2015 r. wprowadzono do dotychczas użytkowanego systemu nowy „moduł naruszeń” umożliwiający ewidencjonowanie w systemie naruszeń dokonywanych przez polskie jednostki rybackie oraz udokumentowanie całego postępowania administracyjnego, jakie przeprowadza się w danej sprawie.

Od 2009 r. rozpoczęło się pełne użytkowanie nowoczesnego satelitarnego systemu monitorowania statków rybackich VMS (Vtrack), który w 2018 r. funkcjonował prawidłowo.

Od stycznia 2011 r. wdrożono System Elektronicznej Rejestracji i Elektronicznego Raportowania (ERS-Vcatch) umożliwiający elektroniczne raportowanie dokumentów połowowych, wyładunkowych zgodnych z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1224/2009 oraz rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 404/2011. Na wszystkich polskich jednostkach o długości całkowitej większej od 12 m, wykonane zostały prace umożliwiające elektroniczną rejestrację i raportowanie działalności połowowej, deklaracji wyładunkowej/przeładunkowej drogą elektroniczną. W 2018 r. wszystkie połowy prowadzone z tych statków były rejestrowane w drodze wypełniania dzienników elektronicznych.

Wdrożony w 2011 r. automatyczny system uprzednich zgłoszeń bazujący na wiadomościach SMS, w 2018 r. działał prawidłowo. Dane przesyłane z jednostki rybackiej były automatycznie umieszczane w czasie rzeczywistym w jednej bazie danych do której możliwy jest dostęp inspektorów poprzez sieć Internet.

Warunkiem efektywnego zarządzania flotą rybacką jest zapewnienie równowagi pomiędzy możliwościami połowowymi a dostępnymi żywymi zasobami morza. W związku z czym w najbliższej perspektywie decydujące będzie dostosowanie wielkości i struktury floty do przysługujących Polsce uprawnień połowowych. Zarządzanie w obu obszarach, oparte dotychczas na przepisach wynikających wprost z prawa unijnego oraz na przepisach ustawy z 2004 r., zostało zmodyfikowane i wzmocnione w nowej ustawie z dnia 19 grudnia 2014 r. *o rybołówstwie morskim*, która obowiązuje od dnia 4 marca 2015 r.

Przyjęte rozwiązania obejmują nadanie ministrowi właściwemu do spraw rybołówstwa kompetencji w zakresie zarządzania zdolnością połowową, co pozwoli na efektywne wykorzystanie dostępnego Polsce limitu zdolności połowowej (GT / kW), który z uwagi na jego sukcesywnie zmniejszającą się wielkość powinien być możliwie w każdym czasie związany ze statkami aktywnie wykonywującymi rybołówstwo komercyjne. Przepisy przewidują:

- ustalenie 3 segmentów floty wg ich obszaru działania (segmenty floty obejmujące statki przy użyciu których prowadzi się rybołówstwo komercyjne na obszarach Morza

---

1300/2008, (WE) nr 1342/2008 i uchylające rozporządzenia (EWG) nr 2847/93, (WE) nr 1627/94 oraz (WE) nr 1966/2006 (Dz. Urz. UE L 343 z 22.12.2009 r., str. 1, z późn. zm.)

² rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 404/2011 z dnia 8 kwietnia 2011 r. ustanawiające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1224/2009 ustanawiającego wspólnotowy system kontroli w celu zapewnienia przestrzegania przepisów wspólnej polityki rybołówstwa (Dz. Urz. L 112 z 30.4.2011, str.1-153)

Bałtyckiego, obszarach Zalewu Wiślanego i Szczecińskiego, oraz obszarach dalekomorskich):

- utratę przez właściciela statku prawa do dysponowania indywidualną zdolnością połowową po upływie trzech lat od dokonania ostatniego wyładunku organizmów morskich złowionych przy użyciu danego statku rybackiego – tzw. wycofanie z wykonywania rybołówstwa komercyjnego;
- ustalenie trybu zarządzania przez ministra właściwego do spraw rybołówstwa wolną zdolnością połowową, w ramach czego, zakłada się wspieranie unowocześnienia floty;
- zapobieganie nadmiernemu rozdrobnieniu potencjału połowowego w ramach tzw. „klonowania” (m.in.: odmowa wpisu do rejestru statków rybackich, w miejsce statku uprzednio wycofanego więcej niż jednej nowej jednostki).

VII. SEKCJA E

Informacje na temat zmian procedur administracyjnych w stosunku do zarządzania flotą

W 2018 r. zakończyły się prace legislacyjne nad zmianą sposobu prowadzenia inspekcji podmiotów wykonujących rybołówstwo komercyjne i rekreacyjne.

W dniu 12 grudnia 2018 r. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej podpisał ustawę o zmianie ustawy o rybołówstwie morskim oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2340). Na mocy niniejszej ustawy z dniem 1 stycznia 2019 r. zniesiono istniejący podział na trzech okręgowych inspektorów rybołówstwa morskiego w Gdyni, Słupsku i Szczecinie.

Ustawa utworzyła, z dniem jej wejścia w życie, centralny organ administracji rządowej powoływany przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw rybołówstwa i podległy bezpośrednio temu ministrowi – Głównego Inspektora Rybołówstwa Morskiego. Organ ten będzie odpowiedzialny za zadania związane z kontrolą przestrzegania przepisów o rybołówstwie morskim oraz o organizacji rynku rybnego, a także koordynację kontrolno-inspekcyjnych działań Polski w ramach realizacji celów wspólnej polityki rybołówstwa.

Siedzibą Głównego Inspektora Rybołówstwa Morskiego jest Słupsk. Jednocześnie zakłada się możliwość tworzenia i znoszenia przez ministra właściwego do spraw rybołówstwa, w drodze zarządzenia, ośrodków zamiejscowych tego organu.

Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej zarządzeniem z dnia 21 grudnia 2018 r. utworzył ośrodki zamiejscowe Głównego Inspektoratu Rybołówstwa Morskiego. Siedzibami ośrodków zamiejscowych są Gdynia i Szczecin.

Ustawa tworzy dodatkowo możliwość wymiany indywidualnych kwot połowowych pomiędzy armatorami statków rybackich, zgodnie z zasadą „gatunek za gatunek”.

Przyjęte rozwiązanie zakłada, iż indywidualne kwoty połowowe będą mogły być wymieniane w całości lub w części pomiędzy armatorami statków rybackich, którym przyznano na dany obszar indywidualne kwoty połowowe gatunków organizmów morskich, których dotyczy wymiana. Wymian dokonywać będzie można zgodnie ze współczynnikiem przeliczeniowym ilości organizmów morskich danego gatunku objętego indywidualną kwotą połowową, która może być wymieniona na określoną ilość organizmów morskich innego

gatunku objętego indywidualną kwotą połowową na danym obszarze. Szczegółowy współczynnik przeliczeniowy będzie corocznie określany przez ministra właściwego do spraw rybołówstwa, w drodze rozporządzenia, na podstawie wysokości ogólnych kwot połowowych oraz wartości rynkowej za poszczególne gatunki organizmów morskich i zgodnie z przepisami ustawy. Minister ten określi również szczegółowe warunki wymiany indywidualnych kwot połowowych.

Oszacowanie i dyskusja na temat wskaźników równowagi

Opracowania poniższych wskaźników oceny równowagi pomiędzy zdolnością połowową, a wielkością dopuszczalnych połowów dokonał w maju 2018 r. Morski Instytut Rybacki–Państwowy Instytut Badawczy w Gdyni (MIR–PIB) na zlecenie Departamentu Rybołówstwa Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej.

Metodologia obliczeń wskaźników jest zgodna z wytycznymi Komisji Europejskiej „Wytyczne dotyczące analizy równowagi między zdolnością połowową a uprawnieniami do połowów, zgodnie z art. 22 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1380/2013 w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa” („Guidelines for the analysis of the balance between fishing capacity and fishing opportunities according to Art 22 of Regulation (EU) No 1380/2013 of the European Parliament and the Council on the Common Fisheries Policy”).

Wskaźniki biologiczne: wskaźnik zrównoważonego odłowu (*sustainable harvest indicator*) i wskaźnik zagrożonych stad (*stocks at risk indicator*) oraz **wskaźniki techniczne:** wskaźnik floty nieaktywnej (*the inactive fleet indicator*) i wskaźnik wykorzystania statku (*the vessel utilisation indicator*) zostały przygotowane dla lat 2016-2018. Cykl zbierania danych ekonomicznych determinowany terminami przekazywania do MIR-PIB formularzy RRW-19 (sprawozdanie o wynikach ekonomicznych statku rybackiego w roku) powoduje, że obliczenie **wskaźników ekonomicznych** możliwe jest za lata do 2017 r. Zbiorcze zestawienie zawierające wartości poszczególnych parametrów istotnych dla analizy zrównoważenia działalności floty przedstawiono w tabeli 9.

Dane pochodzą z dokumentów doradczych ICES dla stad bałtyckich z 2019 roku, danych połowowych za lata 2016-2018. Wykorzystane w opracowaniu dane ekonomiczne za lata 2015-2017 są gromadzone i zatwierdzane (w przypadku 2017 r. wstępnie) w ramach programu DCF UE (Data Collecting Framework). Wykorzystane do opracowania przedmiotowych wskaźników dane odnośnie połowów i wyładunków ryb, zostały udostępnione przez Departament Rybołówstwa MG MiŻŚ za pośrednictwem Centrum Monitorowania Rybołówstwa (CMR).

MIR–PIB dokonał wyliczenia następujących wskaźników w odniesieniu do każdego segmentu polskiej floty rybackiej:

- wskaźniki biologiczne (dla lat 2016–2018):

- *wskaźnik zrównoważonego odłowu (sustainable harvest indicator),*
- *wskaźnik zagrożonych stad (stocks at risk indicator);*

- wskaźniki ekonomiczne (dla lat 2015–2017):

- *wskaźnik zwrotu z inwestycji (ROI) a druga w kolejności najlepsza opcja wariantowa (Return of Investment (ROI) vs. next best alternative),*
- *wskaźnik stosunku dochodu bieżącego do dochodu stanowiącego próg rentowności (CR/BER) (ratio between current revenue (CR) and break-even revenue (BER)).*

wskaźniki techniczne (dla lat 2016–2018):

- *wskaźnik wykorzystania statku (vessel utilisation indicator),*
- *wskaźnik nieaktywnej floty (inactive fleet indicator);*

Analizę wskaźników przeprowadzono dla następujących segmentów polskiej floty rybackiej:

- **VL0010 PG** – statki o długości całkowitej do 10 metrów, połowiące netami i innymi narzędziami biernymi,
- **VL1012 PG** – statki o długości całkowitej od 10 do 12 metrów, połowiące netami i innymi narzędziami biernymi,
- **VL1218 DFN** – statki o długości całkowitej od 12 do 18 metrów, połowiące netami,
- **VL1218 DTS** – trawlerzy denne o długości całkowitej od 12 do 18 metrów,
- **VL1824 DTS** – trawlerzy denne o długości całkowitej od 18 do 24 metrów,
- **VL1824 TM** – trawlerzy pelagiczne o długości całkowitej od 18 do 24 metrów,
- **VL2440 TM** – trawlerzy pelagiczne o długości całkowitej od 24 do 40 metrów.

Wskaźniki biologiczne za okres 2016 – 2018

1. Wskaźnik zrównoważonego odłowu

Wskaźnik zrównoważonego odłowu odzwierciedla w jakim stopniu dany segment floty opiera się na połowach „przełowionych” stad, przełowionych w sensie eksploatacji ze śmiertelnością połowową (F), przekraczającą wartość referencyjną. Zgodnie z wytycznymi KE, jako referencyjną śmiertelność połowową przyjęto śmiertelność F_{msy} , tj. śmiertelność prowadzącą do maksymalnych zrównoważonych połowów (MSY) w skali wielolecia.

Wskaźnik zrównoważonego odłowu (SHI) danego segmentu floty obliczany jest na podstawie wszystkich stad eksploatowanych przez dany segment, dla których istnieją dane, pozwalające wyznaczyć stosunki F/F_{msy} . Wskaźnik zrównoważonego odłowu jest średnią proporcji F/F_{msy} dla poszczególnych stad (i), ważoną przez wartość wyładunków tych stad przez dany segment (V_i)

$$SHI = \frac{\sum_{i=1}^{i=n} V_i \frac{F_i}{F_{msy_i}}}{\sum_{i=1}^{i=n} V_i},$$

gdzie n oznacza liczbę uwzględnionych stad.

Im niższa wartość wskaźnika tym w mniejszym stopniu dany segment floty opiera się na połowie „przełowionych” stad. Optymalna jest sytuacja, gdy wszystkie F_i/F_{msy_i} są bliskie 1, wtedy wartość wskaźnika SHI też jest bliska 1.

Zgodnie ze wskazówkami STECF wskaźnik jest uważany za niedostępny, gdy więcej niż 60% wartości połowów segmentu stanowi połów stad, dla których śmiertelność połowowa lub F_{msy} nie są wyznaczone.

Wartości wskaźnika SHI opracowano na podstawie stad, dla których można wyznaczyć stosunek F/F_{msy} na podstawie ocen i analiz ICES. Są to stada:

- a) dorsza zachodniego Bałtyku (podobszary 22-24),
- b) dorsza wschodniego Bałtyku (podobszary 24-32); dla tego stada dostępne są oceny F/F_{msy} wyznaczone przy zastosowaniu modelu stado-produkcja (SPiCT),
- c) śledzia zachodniego Bałtyku (podobszary 20-24),
- d) śledzia centralnego Bałtyku (podobszary 25-29 i 32),
- e) szprota całego Bałtyku (podobszary 22-32).

W latach 2016-2018 wartość połowów wymienionych wyżej stad stanowiła więcej niż 40% całkowitej wartości połowów analizowanych segmentów z wyjątkiem segmentu VL0010 PG, zatem jedynie dla tego segmentu wskaźnik można uznać za niedostępny. Obliczoną w tabeli 3 wartość wskaźnika należy traktować jako uzupełniającą, nie braną pod uwagę w ocenie zrównoważenia segmentu.

Wartości *wskaźnika zrównoważonego odłowu* przedstawiono w tabeli 3. Przedstawia ona wyliczenia dla roku 2018 oraz aktualizację wyliczeń dla lat 2016-2017, wynikającą ze zmian wielkości F/Fmsy w kolejnych ocenach stanu zasobów wykonywanych przez ICES.

Tabela 3. Wskaźnik zrównoważonego odłowu (SHI) dla analizowanych segmentów polskiej floty w latach 2016-2018.

Segment	2016 r.	2017 r.	2018 r.
VL0010 PG	1.35	1.42	2.29*
VL1012 PG	1.63	1.80	2.59
VL1218 DFN	1.63	1.89	2.82
VL1218 DTS	1.58	1.87	2.37
VL1824 DTS	1.48	1.77	2.16
VL1824 TM	1.28	1.35	1.47
VL2440 TM	1.21	1.21	1.29

* wskaźnik nie mający zastosowania z uwagi na niski udział w wartości połowów gatunków należących do stad z dostępnym F/Fmsy.

W 2019 roku dostępna jest nowa, analityczna ocena stanu zasobów i eksploatacji dorsza wschodniego Bałtyku (model Stock Synthesis), ale nie wyznaczono Fmsy dla tego stada. Tym niemniej ocena stosunku F/Fmsy jest dostępna na podstawie obliczeń za pomocą modelu stado-produkcja (SPiCT), który pokazuje trendy zmian biomasy i śmiertelności połowowej tego stada podobne jak model Stock Synthesis. Zatem do obliczenia wskaźnika SHI, jako dane dla dorsza wschodniego Bałtyku zostały użyte wartości F/Fmsy wyznaczone modelem SPiCT.

W analizowanych latach wszystkie segmenty floty w znacznym stopniu opierały się na połowach stad „przełowionych” – wskaźnik SHI przekraczał 1, w tym znacznie dla segmentów VL1012PG, V1218DFN, V1218DTS i V1824DTS, w których dorsz stanowi 40-60% wartości połowów. Wskaźnik SHI jest też wysoki dla segmentu V0010PG, ale połowy stad dla których dostępne są F/Fmsy stanowią mniej niż 40% wartości połowów tego segmentu, więc nie ma konieczności prezentowania w tym przypadku wskaźnika SHI. Dlatego, jak wspomniano wcześniej, wartość wskaźnika dla tego segmentu należy traktować jako informację uzupełniającą. Pod względem zrównoważenia połowów najlepsza była sytuacja segmentów łowiących głównie śledzia i szprota, czyli VL1824TM i VL2440TM, ale i tu wskaźnik wyraźnie przekraczał 1.

2. Wskaźnik zagrożonych stad

Wskaźnik zagrożonych stad (SRI) ma na celu określenie na ile połowy danego segmentu opierają się na stadach, których biomasa jest znacznie zredukowana i ich stan może prowadzić do znaczącego zmniejszenia rekrutacji. Do takich stad (kategorii zasobów zagrożonych) zgodnie z wytycznymi Komisji zalicza się:

- a) stada, których biomasa rozrodcza jest niższa niż Blim,
- b) stada, dla których zalecono zamknięcie rybołówstwa, zakaz połowów ukierunkowanych, ograniczenie połowów do najniższego możliwego połowu itp.,
- c) stada, które obejmują regulacje dotyczące zwracania złowionych ryb do morza w nienaruszonym stanie, bądź dotyczące zakazu wyładunku,
- d) stada znajdujące się na „czerwonej liście” lub liście CITES.

Wskaźnik oblicza się jako liczbę eksploatowanych przez dany segment stad, spełniających warunki:

- 1) połowy stada mającego status zasobów zagrożonych stanowią ponad 10% połowów danego segmentu floty
lub
- 2) dany segment floty realizuje ponad 10% połowów stada, mającego status zasobów zagrożonych.

Formalnie można to przedstawić poniższym wzorem

$$SRI = \sum_{i=1}^{i=n} (1 \text{ jeżeli } (C_i > 0.1C_t) \text{ lub } (C_i > 0.1T_i); \text{ w przeciwnym razie } 0),$$

gdzie

C_i – połów stada i ,

C_t – połów całkowity wszystkich stad w obrębie danego segmentu,

T_i – całkowity połów stada i , wykonany przez wszystkie segmenty.

Spośród analizowanych stad kryteria zagrożonych zasobów spełniały:

- a) stado śledzi zachodniego Bałtyku w latach 2016-2018, gdyż w tym okresie biomasa stada była mniejsza niż Blim,
- b) stado dorsza zachodniego Bałtyku w latach 2016-2017, gdyż w tych latach biomasa stada była mniejsza niż Blim, natomiast w roku 2018 biomasa nieznacznie przekraczała Blim,
- c) stado dorsza wschodniego Bałtyku w roku 2018, gdyż w tym roku biomasa stada była mniejsza niż Blim, natomiast w latach 2016-2017 biomasa przekraczała Blim.

Wyznaczone dla analizowanych segmentów polskiej floty wartości wskaźnika zagrożonych stad (SRI) przedstawiono w tabelach 4 a-c.

Tabela 4. *Wskaźnik zagrożonych stad (SRI) dla analizowanych segmentów polskiej floty w latach 2016-2018.*

a) 2016 r.

Segment	połowy dorsz 22-24 (tys. ton)	połowy śledź 20-24 (tys. ton)	całkowite połowy segmentu (tys. ton)	Wskaźnik SRI
VL0010 PG	0.02	0.33	8.49	1
VL1012 PG	0.15	0.22	4.00	1
VL1218 DFN	0.07	0.00	1.46	0
VL1218 DTS	0.34	0.47	18.87	2
VL1824 DTS	0.13	0.05	11.16	1
VL1824 TM	0.00	0.00	20.13	0
VL2440 TM	0.01	1.76	74.78	1
suma	0.70	2.84	138.90	

b) 2017 r.

Segment	połowy dorsz 22-24 (tys. ton)	połowy śledź 20-24 (tys. ton)	całkowite połowy segmentu (tys. ton)	Wskaźnik SRI
VL0010 PG	0.02	0.35	6.48	1
VL1012 PG	0.25	0.37	4.01	2
VL1218 DFN	0.04	0.00	1.35	0
VL1218 DTS	0.36	0.20	10.91	1
VL1824 DTS	0.25	0.17	8.86	1
VL1824 TM	0.01	0.05	20.40	0
VL2440 TM	0.02	2.26	85.72	1
suma	0.95	3.38	137.74	

c) 2018 r.

Segment	połowy dorsz 24-32 (tys. ton)	połowy śledź 20-24 (tys. ton)	całkowite połowy segmentu (tys. ton)	Wskaźnik SRI
VL0010 PG	0.53	0.29	5.62	1
VL1012 PG	1.11	0.27	4.95	2
VL1218 DFN	0.21	0.00	0.40	1
VL1218 DTS	1.81	0.21	11.65	2
VL1824 DTS	1.50	0.03	11.13	2
VL1824 TM	0.53	0.00	24.73	0
VL2440 TM	0.27	0.94	98.95	0
suma	5.96	1.74	157.43	

W latach 2016-2017 w żadnym z segmentów floty połów dorsza lub śledzia zachodniego Bałtyku nie przekroczył 10% połowu danego segmentu (warunek 1. opierania połowów na zagrożonych zasobach). Połowy dorsza zachodniego są nieznaczne, stanowią zwykle poniżej 1% całkowitego połowu polskiej floty. Podobnie stosunkowo niewiele wynosiły połowy śledzi zachodniego Bałtyku, stanowiąc w analizowanym okresie 2-3% połowów floty. Jednakże w kilku wypadkach połowy danego segmentu oparte na stadzie zagrożonym były wyższe niż 10% połowów tego stada, zrealizowanych przez wszystkie segmenty (warunek 2. opierania połowów na zagrożonych zasobach). W związku z tym dla większości segmentów w tym okresie *wskaźnik zagrożonych stad* wynosił 1 lub 2 (tabela 4 a, b).

W roku 2018 dorsz zachodniego Bałtyku przestał być stadem zagrożonym, natomiast do stad zagrożonych dołączył dorsz wschodniego Bałtyku. Ze względu na znaczenie tego stada w połowach trzy segmenty (VL1012PG, VL1218DTS, VL1824DTS) spełniały zarówno 1. jak i 2. warunek opierania połowów na zagrożonych zasobach.

Podsumowując, większość segmentów miała „istotny” udział (>10%) w połowach stad zagrożonych, odławiając w tym sensie jedno lub dwa zagrożone stada. W 2018 roku wskaźnik SRI nieco wzrósł i jedynie segmenty VL1824TM i VL2440TM odławiały zagrożone stada w stosunkowo nieznacznym stopniu (wskaźnik SRI=0).

Wskaźniki ekonomiczne za okres 2015 – 2017

1. Wskaźnik zwrotu z inwestycji (ROI) a druga w kolejności najlepsza opcja wariantowa

Wskaźnik zwrotu z inwestycji informuje o efektywności działalności gospodarczej, pozwalając ocenić poziom zwrotu z zaangażowanego w działalność gospodarczą majątku (aktywów). Obliczany jest jako relacja pomiędzy zyskiem, a wartością aktywów trwałych (majątku) przedsiębiorstwa (wartość statku). **Jeśli wartość wskaźnika jest wyższa od „0” oznacza to, że majątek generuje dochody.** W tej sytuacji interpretacja wskaźnika zależy od kosztu bezpiecznej alternatywy. **Generalnie wartość ROI niższa od zera informuje, że działalność jest deficytowa,** a permanentne występowanie tej sytuacji oznacza, że przedsiębiorca powinien rozważyć alternatywną możliwość zainwestowania kapitału zaangażowanego w majątek trwały. Taką bezpieczną alternatywą mogą być np. obligacje państwowe. Różnice w wysokości wskaźnika w badanym okresie dla poszczególnych segmentów statków rybackich ukazują, która grupa jednostek (segment statków) najefektywniej wykorzystuje zaangażowany w daną działalność majątek.

Tabela 5 przedstawia wysokość wskaźnika ROI wraz z danymi użytymi do jego obliczenia (w tabeli podano, jednak w obliczeniach wskaźnika nie uwzględniono subwencji).

Tabela 5. Wskaźnik zwrotu z inwestycji dla segmentów polskiej floty bałtyckiej – dane w tys. euro, 2017

L.p.	Wyszczególnienie	VL0010 PG	VL1012 PG	VL1218 DFN	VL1218 DTS	VL1824 DTS	VL1824 TM	VL2440 TM	Razem/ Średnio
1.	Przychody ogółem w tym:	13 611	5 065	2 206	7 724	5 085	7 528	21 413	62 633
	przychody połowowe	7 124	3 404	1 503	5 430	3 950	5 294	21 409	48 114
	pozostałe przychody	24	8	56	120	0	0	4	212
	subwencje	6 463	1 653	648	2 174	1 135	2 235	0	14 307
2.	Koszty ogółem w tym:	8 906	4 090	1 509	4 939	3 639	3 202	16 730	43 015
	wynagrodzenia	2 568	1 244	508	1 102	750	896	5 066	12 134
	praca nieopłacona	3 907	941	105	263	137	315	653	6 321
	zużycie energii	618	431	256	1 134	896	712	3 916	7 964
	naprawy i obsługa	241	213	57	549	584	349	2 086	4 079
	inne koszty zmienne	849	651	245	970	311	293	1 296	4 614
	koszty stałe	568	491	284	703	679	494	2 203	5 421
	amortyzacja	155	120	54	218	283	143	1 510	2 482
3.	Zysk/strata (przychody bez subwencji – koszty ogółem)	-1 758	-678	50	611	311	2 092	4 684	5 311
4.	Aktywa trwałe (wartość)	21 803	14 926	5 276	11 452	9 361	12 451	41 972	117 240
5.	ROI (zysk/aktywa trwałe)	-8.06%	-4.55%	0.95%	5.33%	3.33%	16.80%	11.16%	4.53%

Objaśnienia pojęć:

Przychody połowowe – określono na podstawie danych z dokumentów pierwszej sprzedaży. W przypadku ich braku - co dotyczy wartości sprzedaży jednostek mniejszych niż 8 metrów oraz w przypadku niekompletności niektórych danych dla statków powyżej 8 m - wartość sprzedaży ryb została obliczona na podstawie średnich rocznych cen poszczególnych gatunków ryb tych statków, które przedłożyły dokument pierwszej sprzedaży oraz danych dotyczących wielkości połowów całej floty.

Pozostałe przychody – dodatkowe przychody z działalności towarzyszących np. turystyczne i okazjonalne.

Subwencje – obejmują najczęściej pomoc publiczną przyznaną armatorowi statku rybackiego w ramach PO „Ryby”, dotyczy ona przede wszystkim odszkodowań za tymczasowe wstrzymanie połowów oraz dotacje na modernizację statku.

Wynagrodzenia – obejmuje koszty wynagrodzeń brutto wraz z narzutami

Praca nieopłacona - szacunkowa wartość pracy niezapłaconej (np. właścicieli i ich rodzin).

Zużycie energii – obejmuje wykorzystane przez łódź paliwo i smary.

Naprawy i obsługa – dotyczące prowadzonego serwisu jednostek pływających i urządzeń. Prowadzone w postaci najczęściej usług obcych (np. prowadzeniem księgowości). Koszty zawierają wydatki armatorów statków na zakup materiałów i usług służących do bieżących napraw oraz remontów jednostki. Dane określone na podstawie informacji z formularza statystycznego RRW-19.

Inne koszty zmienne – obejmujące wydatki na sprzęt połowowy, łód, skrzynki na ryby, odzież ochronną, pozostałe materiały, żywnienie załogi, opłaty portowe i wyładunkowe.

Koszty stałe – koszty niezależne od połowów, związane z opłatami, ubezpieczeniami rzeczowymi, ochroną, usługami obcymi z wyjątkiem remontów, kosztami finansowymi, pozostałe itd.

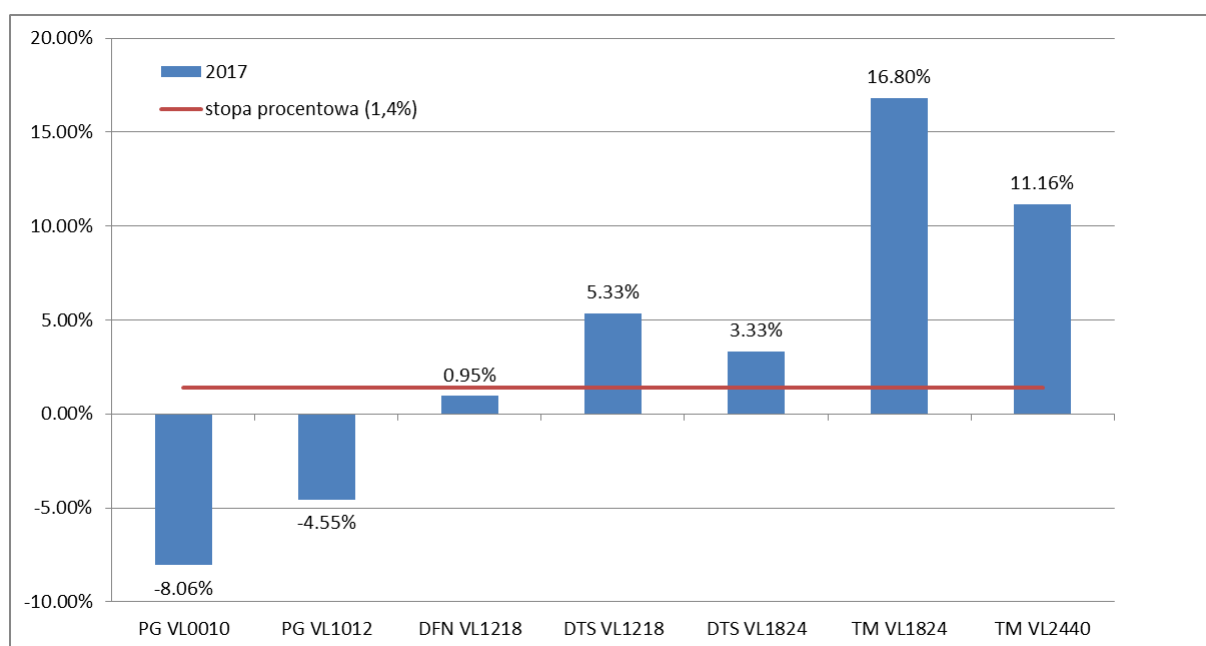
Amortyzacja – obliczona na podstawie ksiąg rachunkowych roczna wartość umorzenia zadeklarowana przez przedsiębiorców w formularzach RRW-19.

Wartość aktywów trwałych – określona indywidualnie dla każdej jednostki rybackiej na podstawie stawki rekompensaty możliwej do otrzymania przez armatora w przypadku wycofania statku z pomocą publiczną.

Zysk lub strata – obliczony na podstawie ww. danych, różnica przychodów z wyładunków powiększonych o inne przychody i kosztów ogółem (bez subwencji).

ROI – wskaźnik pokazujący relację zysku lub straty do wartości aktywów trwałych.

Rysunek 1. Wskaźnik zwrotu z inwestycji dla segmentów polskiej floty bałtyckiej – dane w tys. euro.

stopa procentowa pomniejszona o inflację

Interpretacja wskaźników ROI

W 2017 r. nastąpiło pogorszenie atrakcyjności inwestycyjnej całej branży (średnio 4,53% wobec 9,41% w 2016 r., i 9,36% w 2015 r.). Mimo to sektor, jako całość, pozostaje powyżej bezpiecznej alternatywy inwestycyjnej, która wyniosła w 2017 roku dla Polski 1,4% (wskaźnik skorygowany o wysokość inflacji w 2017 r.). Pogorszenie wartości wskaźnika było efektem przede wszystkim spadku przychodów połowowych z wyładunków o 6% oraz wzrostu kosztów, głównie wynagrodzeń i pracy nieopłaconej odpowiednio o 23% i 26%. W efekcie przełożyło się to na znaczący spadek wyniku netto z 11,7 mln euro na 5,3 mln euro (-55%). Wpłynęło to negatywnie na wysokość wskaźnika ROI, który spadł z 9,41% do 4,53%.

Obok kosztów pracy, najważniejszą pozycją kosztową są wydatki na paliwo. W 2017 r. z uwagi na niewielkie zmiany cen, koszt paliwa nie zmienił się znacząco (wzrost o 4%).

Stopa zwrotu z inwestycji kształtowała się w sposób zróżnicowany w poszczególnych segmentach rybołówstwa. Pierwszą grupą były statki dochodowe. W 2017 r., jak i w latach poprzednich najbardziej efektywnym segmentem był segment VL1824TM (kutry pelagiczne o długości 18-24 m). ROI osiągnęło tu wartość 17%, co stanowi gorszy rezultat w stosunku do ostatniego okresu (26% w 2016 r., 27% w 2015 r.). Jednak mimo to uzyskany zwrot to ok. 12-krotność bezpiecznego oprocentowania w analizowanym roku. Bardzo dobry wynik odnotował także sąsiedni segment jednostek podobnie bazujących na połowach ryb pelagicznych VL2440TM. Jednak i w ich wypadku wartość wskaźnika w porównaniu z 2016 r. uległa pogorszeniu. Pozytywne rezultaty tych segmentów wynikają z ciągle satysfakcjonującej efektywności połowów pelagicznych, mimo pogorszenia cen.

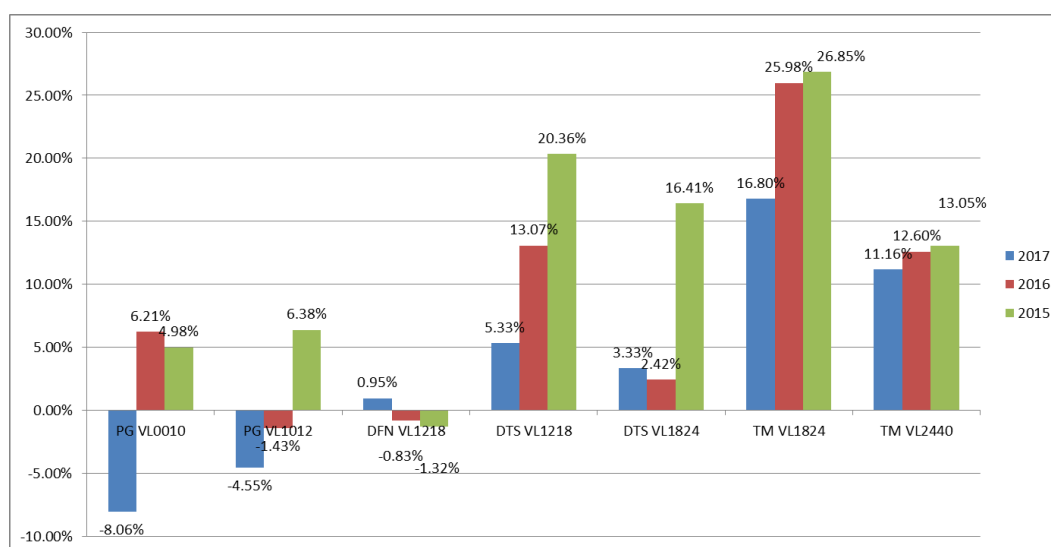
Niższą, jednak ciągle powyżej drugiej opcji wariantowej, wartość wskaźnika ROI odnotował segment VL1218DTS (trawlerów dennych). Wysokości stopy zwrotu w tym segmencie wyniosła 5,33%, w stosunku do 13% w 2016 r. i 20,36% w roku 2015. Główną przyczyną pogorszenia poziomu wskaźnika były niższe o blisko 14% przychody połowowe w tym segmencie wynikające głównie ze spadku wyładunków dorsza.

Drugi segment trawlerów dennych - VL1824DTS również odnotował pozytywny wynik ROI 3,33% w stosunku do 2,4% w 2016 r. oraz 16,41% w 2015 r. Wzrost wysokości wskaźnika spowodowany był mniejszym spadkiem wartości wyładunków o 31% (w 2016 r. o 25%) niż kosztami połowów. Uzyskany wynik jest pozytywny i powyżej bezpiecznej alternatywy.

Ostatnią grupą jednostek z dodatnią wartością wskaźnika były statki należące do segmentu VL1218DFN. W 2017 r. statki te wypracowały jednak niewiele, bo tylko 50 tys. euro zysku (w porównaniu do 60 tys. euro strat w 2016 r.). Mimo to uwagę zwraca z roku na rok lepsza sytuacja finansowa tych jednostek. Osiągnięty w 2017 r. poziom wskaźnika ROI (0,95%) był ciągle niższy od bezpiecznej alternatywy (1,4%) zainwestowania zaangażowanego w połowy kapitału.

Wieloletnie kształtowanie się współczynnika ROI przedstawiono na rysunku 2.

Rysunek 2. Wieloletnie kształtowanie się wskaźnika ROI w latach 2015-2017.

Ostatnią grupą segmentów były segmenty deficytowe. W roku 2017 stratę na działalności odniosły dwa segmenty: łodzie używające narzędzi biernych tj. VL0010PG oraz VL1012PG. Deficytowość inwestycyjna segmentu jednostek do 10 metrów w 2017 r., wynikała głównie ze spadku przychodów połowowych (-13%) oraz znacznego wzrostu wynagrodzeń (+30%) oraz wzrostu kosztów pracy świadczonej nieodpłatnie (+60%). W 2017 r. wyniosły one 6,5 mln euro i były zbliżone do przychodów połowowych (7,1 mln euro). Sąsiednia grupa statków VL1012PG również zanotowała straty na działalności połowowej i tym samym ujemny wskaźnik ROI. W stosunku do 2016 r., mimo wzrostu wartości połowów (+5%), uległ on pogorszeniu o ponad 3 punkty procentowe. Wpływ na to miały przede wszystkim wyższe koszty pracy, głównie świadczonej nieodpłatnie (+40%), a także wyższy poziom pozostałych kosztów zmiennych.

2. Wskaźnik stosunku dochodu bieżącego do dochodu stanowiącego próg rentowności (CR/BER)

Wskaźnik CR/BER odnosi się do progu rentowności, który informuje o sytuacji, w której przychody zostają zrównane z kosztami stałymi i zmiennymi segmentu. BER (Break Even Revenue) jest to poziom przychodów, w których zostają one zrównane z całkowitymi kosztami. Natomiast CR to wielkość bieżących przychodów statku lub segmentu. Wskaźnik CR/BER ukazuje wartościowo stopień osiągnięcia krótkoterminowej rentowności statku rybackiego. **Wartość wskaźnika powyżej „1” informuje, że pokrycie przychodami jest większe lub równe kosztom stałym i zmiennym, co wskazuje na możliwości osiągnięcia zysku na działalności. Wskaźnik niższy od „1” pokazuje, że przychody działalności floty/segmentu są niewystarczające do pokrycia kosztów. Ujemna wartość wskaźnika wskazuje na deficytowość podstawowej działalności uniemożliwiająca pokrywanie kosztów stałych (koszty zmienne są wyższe od przychodów segmentu).**

W przyjętej metodologii prowadzone są analizy krótkoterminowe stąd koszt alternatywny mimo jego pokazania w tabeli nie jest uwzględniany w kalkulacjach.

Tabela 6 zawiera wyliczenia wskaźnika CR/BER dla poszczególnych segmentów floty statków prowadzących połowy w 2017 r.

Tabela 6. Obliczenia wskaźnika CR/BER (przychód bieżący/przychód równoważący) – dane w tys. euro, 2017

L.p.	Wyszczególnienie	VL0010 PG	VL1012 PG	VL1218 DFN	VL1218 DTS	VL1824 DTS	VL1824 TM	VL2440 TM	Razem
1	Przychody ogółem (CR) w tym:	13 611	5 065	2 206	7 724	5 085	7 528	21 413	62 633
	przychody z wyładunków połowów	7 124	3 404	1 503	5 430	3 950	5 294	21 409	48 114
	pozostałe przychody	24	8	56	120	0	0	4	212
	subwencje	6 463	1 653	648	2 174	1 135	2 235	0	14 307
2	Koszty zmienne w tym:	8 183	3 480	1 171	4 018	2 678	2 565	13 017	35 111
	wynagrodzenia	6 475	2 185	612	1 366	887	1 211	5 718	18 454
	zużycie energii	618	431	256	1 134	896	712	3 916	7 964
	naprawy i obsługa	241	213	57	549	584	349	2 086	4 079
	inne koszty zmienne	849	651	245	970	311	293	1 296	4 614
3	Koszty stałe w tym:	722	610	338	921	961	637	3 713	7 904
	koszty niezmiennne	568	491	284	703	679	494	2 203	5 421
	amortyzacja	155	120	54	218	283	143	1 510	2 482
	koszt utraconych możliwości (nie wliczony)*	304	208	73	159	130	173	584	1 632
4	Przychód równoważny (BER)	-4 989	-30 629	1 358	3 337	2 984	1 235	9 470	28 903
5	CR/BER	-1.43	-0.11	1.15	1.66	1.32	4.29	2.26	1.67

Objaśnienia pojęć:

Koszty stałe – koszty niezależne od wielkości połowów związane z funkcjonowaniem przedsiębiorstw połowowych.

Koszty zmienne – koszty determinowane wielkością połowów (efektów) lub nakładem poniesionego na przedsiębiorcę na połowy.

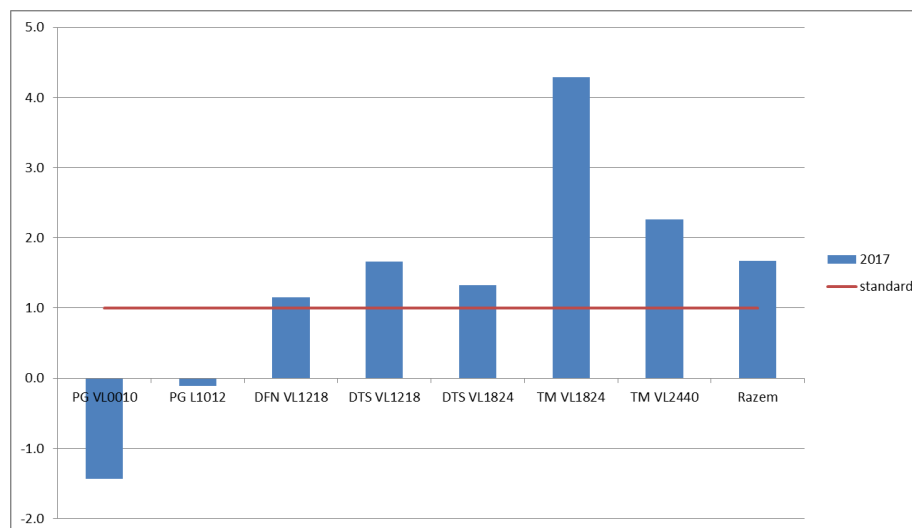
Inne koszty stałe – koszty bezpośrednio nie związane z wielkością połowów statku rybackiego (w tym opłaty portowe, usługi obce, ubezpieczenia, koszty finansowe, pozostałe).

Koszty utraconych możliwości (korzyści) - powinien być uwzględniany tylko do porównań długoterminowych. Stanowi alternatywę zastosowania kapitału w bezpiecznych walorach.

CR – (*current revenue*) przychód (bieżący) ogółem.

BER – (*break even revenue*) przychód, przy którym następuje pokrycie kosztów całkowitych (stałych i zmiennych) i uzyskanie zysku normalnego (0).

Rysunek 3. Wartość wskaźnika CR/BER dla poszczególnych segmentów floty rybackiej w 2017 r. (w obliczeniach nie uwzględniono dotacji publicznych).

Interpretacja wyników CR/BER

Badanie parametru CR/BER służy ocenie przychodowości danego segmentu oraz relacji pomiędzy przychodami a kosztami działalności ujętymi według stopnia ich zmienności. Wyznaczenie punktu pokrycia służy porównaniu z wartością uzyskanych przychodów.

Korzystną ocenę otrzymują segmenty, które wykażą przynajmniej pokrycie na poziomie 100% (wartościowo 1).

Długoterminowe obniżanie się BER świadczy o polepszaniu relacji pomiędzy tymi kluczowymi parametrami ekonomicznymi (przychody/koszty zmienne/koszty stałe) i zwiększaniu potencjału osiągnięcia zysku w danym segmencie. W 2017 roku przychody z wyładunków floty bałtyckiej spadły średnio o 6% w stosunku do roku poprzedniego. Zjawisku temu towarzyszyły jednocześnie wzrost kosztów zmiennych o 16% oraz wzrost kosztów stałych o ok 20% co wpłynęło niekorzystnie na wyniki.

Analiza wskaźnika CR/BER pozwala zauważyć zróżnicowanie wyników. Wyróżnić można segmenty, które osiągnęły pozytywne wyniki finansowe i dalej je poprawiają oraz segmenty deficytowe z tendencją pogorszenia.

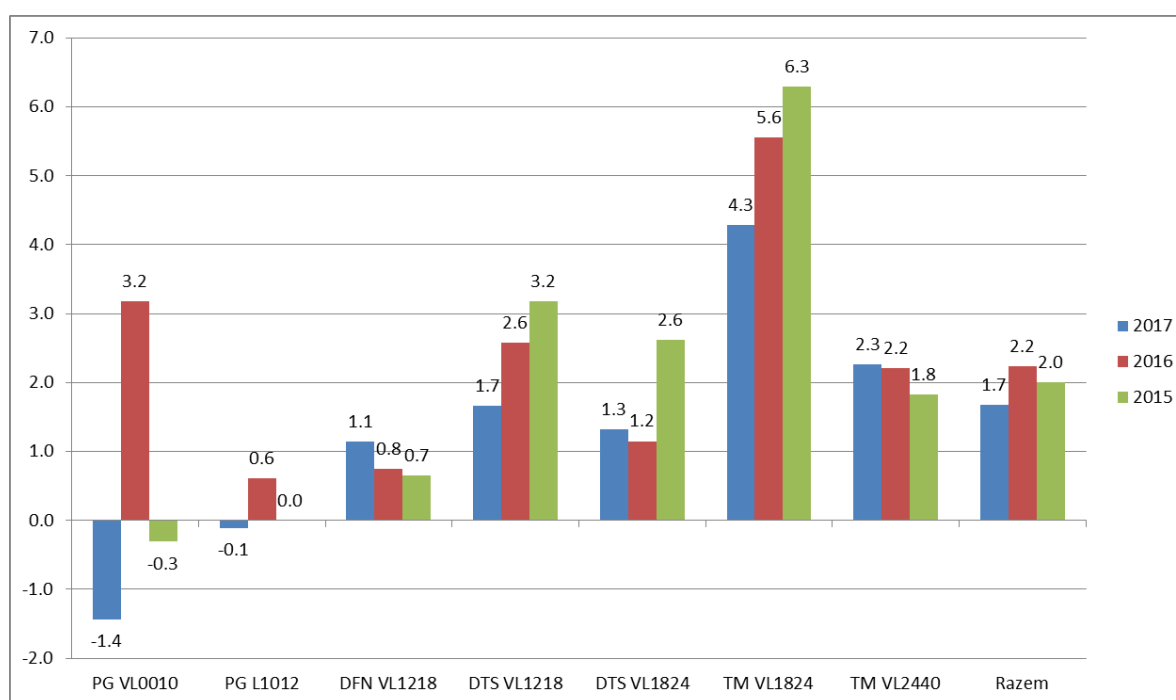
Do grupy segmentów dochodowych, które przekroczyły wartość „1” relacji CR do BER należy pięć segmentów: VL1218DFN, VL1218DTS, VL1824DTS, VL1824TM, VL2440TM. Najwyższą (najkorzystniejszą) relację uzyskał najbardziej dochodowy w 2017 r. (podobnie jak i w 2016 r.) segment VL1824TM. Przychody tego segmentu znacząco przewyższyły punkt rentowności (4,3). Drugim co do efektywności segmentem był sąsiedni segment

trawlerów pelagicznych o długości 24-40 m (VL2440TM) (wskaźnik 2,3), następnie trawlerzy denne o długości 12-18 metrów (VL1218DTS) (1,7). Należy zauważyć, że podobnie jak w 2016 r. na wysoki wskaźnik pokrycia progów rentowności tych dwóch grup statków wpłynęła wysoka opłacalność połowów ryb pelagicznych.

Segmenty funkcjonujące w obszarze deficytowości, to łodzie VL0010PG (wskaźnik -1,43) oraz łodzie VL1012 PG (wskaźnik -0,11). W obydwu segmentach nastąpił zauważalny wzrost kosztów wynagrodzeń (w tym pracy nieopłaconej), co negatywnie wpłynęło na wartość osiągniętego wskaźnika.

Wieloletnie dane odnośnie kształtowania się wskaźnika CR/BER przedstawiono na rysunku 4.

Rysunek 4. Wartość wskaźnika CR/BER dla poszczególnych segmentów floty rybackiej w latach 2015 - 2017 r.

Wskaźniki techniczne za okres 2016 – 2018

1. Wskaźnik wykorzystania statku

Obliczenia wskaźnika wykorzystania statku zostały przygotowane w oparciu o dane Centrum Monitorowania Rybołówstwa o aktywności bałtyckiej floty rybackiej w latach 2016-2018, znajdujące się w bazie ERS, uzupełnione o informacje przepisane z kart miesięcznych raportów połowowych.

Dzień połowowy, podobnie jak we wcześniejszych latach, został zdefiniowany jako dowolny nieprzerwany okres 24 godzin (lub jego część), w którym statek znajduje się w danym obszarze oraz znajduje się poza portem. Dla jednostek raportujących wyniki na miesięcznych raportach połowowych był to dzień kalendarzowy. Moc silnika (kW) i pojemność statku (GT) została określona na podstawie informacji z bazy danych ERS dla

danego dnia aktywności połowowej statku. Dlatego obydwie te wartości uwzględniają zmiany parametrów statku jakie miały miejsce w trakcie roku. Wyjątkiem były dane techniczne jednostek niedostępnych z bazy ERS, w ich wypadku oparto się na parametrach technicznych z rejestru statków rybackich. Ponadto, w odróżnieniu od metodologii obliczeń wskaźnika floty nieaktywnej (gdzie uwzględniono tylko statki wpisane do rejestru na dzień 1 stycznia danego roku) w obliczeniach wskaźnika wykorzystania potencjału floty uwzględniono wszystkie statki aktywne w trakcie roku (w tym statki, które weszły do eksploatacji po 1 stycznia danego roku). Zgodnie z przyjętą metodologią faktyczną maksymalną liczbę dni połowowych dla danego segmentu określono biorąc pod uwagę liczbę dni najbardziej aktywnego statku do niego należącego. Podobnie jak w latach wcześniejszych nie obliczono teoretycznej liczby dni połowowych. Dane na temat aktywności floty rybackiej prowadzącej połowy na Morzu Bałtyckim zebrano w tabeli 7.

Tabela 7. Statystyki wykorzystania poszczególnych segmentów statków w latach 2016-2018

Rok	Segment	Liczba statków moc i pojemność			Aktualny nakład			Maksymalny teoretyczny nakład (dane z obserwacji)				WSKAŹNIK	
		liczba	kW	GT	dni	kWdni	GTdni	dni na 1 statek ¹	dni razem	kWdni	GTdni	kWdni	GTdni
2016	VL0010 PG	513	14 243	1 534	43 667	1 301 139	134 165	226	115 938	3 218 879	346 610	40%	39%
	VL1012 PG	106	6 990	1 171	9 090	611 124	104 091	179	18 974	1 251 228	209 588	49%	50%
	VL1218 DFN	27	3 506	862	2 789	335 356	88 986	191	5 157	669 571	164 598	50%	54%
	VL1218 DTS	67	8 105	1 849	7 154	888 780	206 647	194	12 998	1 572 456	358 797	57%	58%
	VL1824 DTS	28	6 153	1 611	2 840	603 781	165 808	174	4 872	1 070 599	280 314	56%	59%
	VL1824 TM	27	6 691	1 706	2 980	733 952	202 237	225	6 075	1 505 475	383 850	49%	53%
	VL2440 TM	44	17 631	7 341	5 462	2 214 831	933 376	195	8 580	3 438 029	1 431 495	64%	65%
2016 Suma	812	63 319	16 074	73 982	6 688 964	1 835 310	213	172 594	12 726 237	3 175 252	53%	58%	
2017	VL0010 PG	509	14 254	1 537	34 198	1 042 844	108 858	212	107 908	3 021 850	325 771	35%	33%
	VL1012 PG	114	7 351	1 220	7 587	519 177	87 079	170	19 380	1 249 670	207 319	42%	42%
	VL1218 DFN	22	2 834	721	1 876	236 904	62 381	184	3 680	521 382	132 697	45%	47%
	VL1218 DTS	49	5 859	1 333	4 478	574 026	129 179	180	8 820	1 054 685	240 015	54%	54%
	VL1824 DTS	23	5 112	1 392	2 288	521 275	148 501	169	3 887	863 962	235 257	60%	63%
	VL1824 TM	31	7 664	1 864	3 164	783 214	208 230	195	6 045	1 494 480	363 465	52%	57%
	VL2440 TM	44	17 673	7 389	5 749	2 321 549	970 232	188	8 272	3 322 526	1 389 132	70%	70%
2017 Suma	790	60 537	15 389	59 333	5 998 172	1 714 213	200	157 992	11 489 970	2 881 328	52%	59%	
2018	VL0010 PG	509	14 180	1 524	37 350	1 058 022	112 580	164	83 476	2 325 554	249 980	45%	45%
	VL1012 PG	105	7 098	1 160	8 508	596 545	99 127	186	19 530	1 320 135	215 679	45%	46%
	VL1218 DFN	10	1 151	331	999	110 231	30 699	196	1 960	225 576	64 798	49%	47%
	VL1218 DTS	51	6 315	1 419	5 453	708 117	159 685	187	9 537	1 180 893	265 336	60%	60%
	VL1824 DTS	25	5 618	1 655	2 739	614 272	180 459	188	4 700	1 056 222	311 140	58%	58%
	VL1824 TM	33	8 211	1 891	3 001	742 885	183 789	184	6 072	1 510 821	347 944	49%	53%
	VL2440 TM	44	17 811	7 514	5 561	2 271 378	963 712	194	8 536	3 455 260	1 457 716	66%	66%
2018 Suma	777	60 383	15 493	63 611	6 101 448	1 730 051	172	133 811	11 074 461	2 912 593	55%	59%	

Uwaga: z powodu łączenia statków między segmentami (w przypadku mniejszej od 10 liczby jednostek) oraz uwzględnienia w obliczeniach wszystkich statków aktywnych w trakcie roku, dane o liczbie statków mocy i pojemności mogą się różnić od danych przedstawionych w tabeli 9.

¹ liczba dni w morzu najaktywniejszego statku w danym segmencie

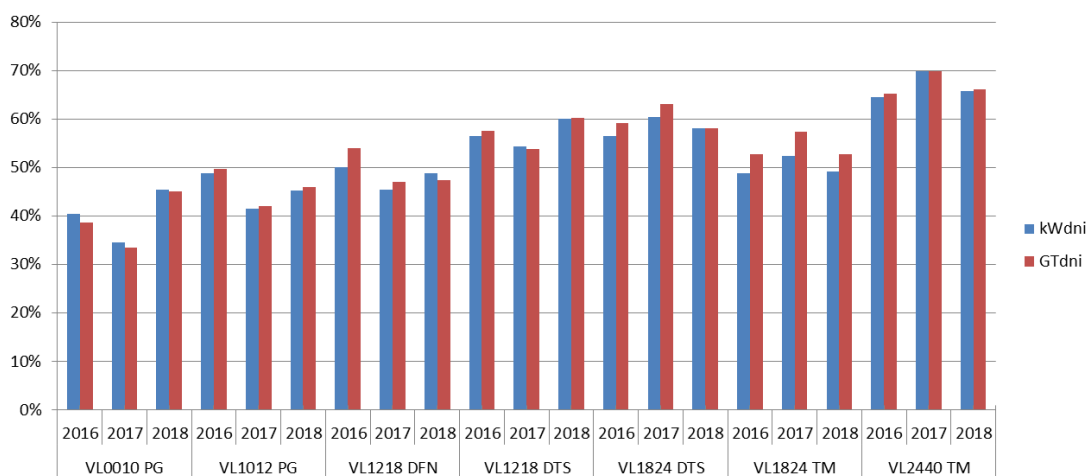
W 2018 r. we wszystkich segmentach floty obliczony wskaźnik kWdni jak i GTdni dla wszystkich lat jest niższy od referencyjnego (0,7). Tym samym otrzymane wyniki wskazują na niewykorzystanie potencjału połowowego floty rybackiej. W 2018 r. poziom wskaźnika dla floty bałtyckiej ogółem nie uległ istotnej zmianie w stosunku do 2017 r. Niewielką poprawę (o kilka punktów procentowych) odnotowano dla wszystkich segmentów statków o długości do 18 metrów. W największym stopniu poprawa nastąpiła dla segmentu VL0010 PG odpowiednio 10 i 12 punktów procentowych dla kWdni i GTdni. Niemniej poprawa wskaźnika również dla sąsiedniego segmentu jednostek o długości 10-12 metrów wskazywałaby, że łodzie rybackie <12 m były bardziej aktywne w 2018 r. niż rok wcześniej.

Tę obserwację potwierdzają dane odnośnie średniej liczby dni połowowych przedstawione dalej.

Wskaźnik wykorzystania statku pogorszył się natomiast dla jednostek powyżej 18 metrów, w największym stopniu dla segmentu VL2440 TM – o 4 punkty procentowe. Jest to jednak ciągle mało znacząca zmiana, o charakterze naturalnej fluktuacji wskaźnika w dłuższym okresie czasu, w której trudno jest doszukiwać bardziej trwałego trendu.

W 2018 r. podobnie jak w latach wcześniejszych, najniższym wykorzystaniem potencjalnego czasu pracy charakteryzowały się łodzie rybackie o długości do 12 metrów. Z uwagi na utrzymujący się w tej grupie od wielu lat najniższy poziom analizowanego wskaźnika, można dojść do wniosku, że jest to naturalna sytuacja dla tych jednostek. Małe łodzie rybackie prowadzą połowy na ograniczonych obszarach połowowych, o znacznie zróżnicowanej specyfice, warunkowanej sezonową aktywności połowową. Stąd są zdecydowanie bardziej narażone na negatywne oddziaływanie pogody niż większe statki rybackie. Wśród tych jednostek są również łodzie, które nie wykazują stricto komercyjnej aktywności połowowej, a jest ona dla nich działalnością uzupełniającą (np. uprawiające rybołówstwo jako działalność dodatkową lub prowadzące połowy na własny użytek). Z drugiej strony, są również jednostki, które starają się maksymalizować przychody, wykorzystując w sposób optymalny możliwości prowadzenia połowów, a tym samym zawiązując poziom maksymalnego, teoretycznego nakładu.

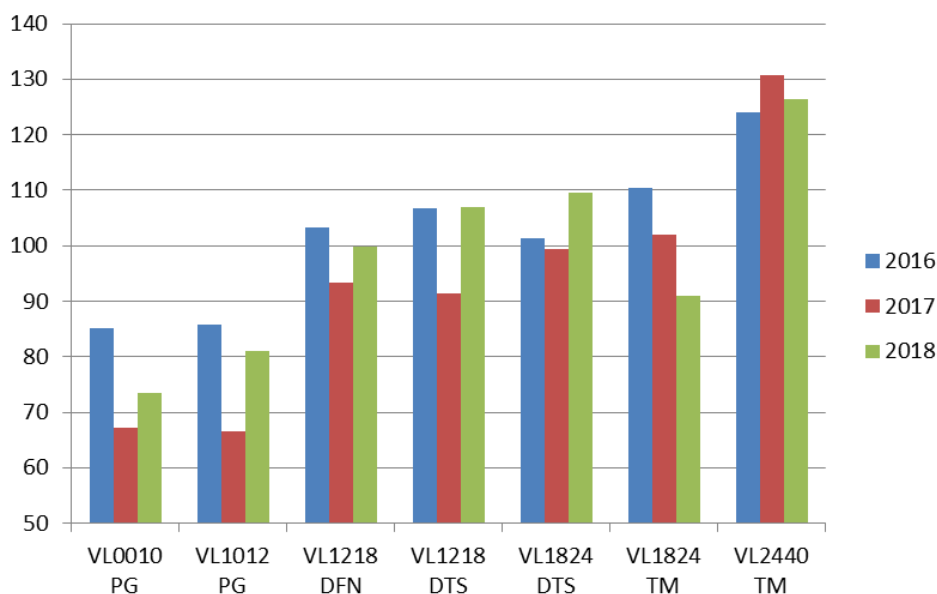
Rysunek 5. Wykorzystanie w latach 2016 -2018 potencjału floty wyrażonego w kWdniach i GTdniach.

Na wykresie 6 przedstawiono średnią, roczną liczbę dni połowowych na statek w poszczególnych segmentach. Analiza uśrednionych danych o nakładzie połowowym pozwala złagodzić efekt zawyżenia wskaźnika maksymalnego teoretycznego nakładu, przez pojedyncze jednostki. W 2018 r. wskaźnik średniej liczby dni połowowych obniżył się w stosunku do 2017 r. dla dwóch segmentów - trawlerów pelagicznych o długościach 18-24 metrów (VL1824TM) i trawlerów pelagicznych o długości 24-40 metrów (VL2440TM) (odpowiednio o 11% i 3%). Jednostki należące do segmentu VL1824TM, prowadzące połowy przy użyciu włoków pelagicznych, złowiły w 2018 r. o ok. 20% więcej ryb niż rok wcześniej, w tym o prawie 50% więcej śledzi, co wskazywałoby, że mimo pogorszenia wskaźnika wykorzystania statku znacząco wzrosły w tym segmencie wydajności połowowe.

W pozostałych segmentach floty wskaźnik wykorzystania statku był wyższy, nawet o 17% np. w przypadku jednostek VL1218DTS.

Rysunek 6. Średnia liczba dni połowowych w latach 2016-2018

2. Wskaźnik nieaktywnej floty

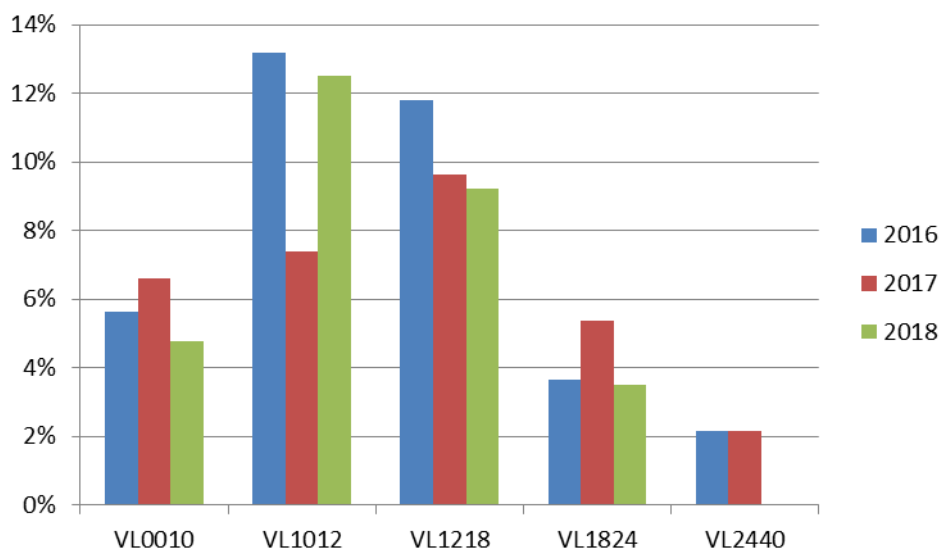
Wskaźniki nieaktywnej floty obliczono w oparciu o dane z rejestru statków rybackich, dla jednostek prowadzących połowy na Morzu Bałtyckim, zarejestrowanych 1 stycznia każdego roku z analizowanych lat. Zgodnie z wytycznymi, jako wyznacznik aktywności statku rybackiego przyjęto przynajmniej jeden dzień połowowy zaraportowany przez armatora statku w trakcie roku. Analizę danych przeprowadzono w podziale na klasy długości statków (VL - vessel length), zgodnie z metodologią zbioru danych w ramach DCF Data Collecting Framework).

W 2018 r. podobnie jak w latach wcześniejszych, udział statków nieaktywnych w polskiej flocie bałtyckiej pozostawał na relatywnie niskim poziomie. Wartość ogółem wskaźnika uległa nieznacznej poprawie w stosunku do 2017 r. i wyniosła dla liczby, GT i KW odpowiednio 6%, 3% i 3% (wobec 7%, 5%, 5% w 2017 r.). Zauważalnie zmniejszyła się liczba nieaktywnych jednostek należących do segmentu VL0010 (z 35 do 25). Wzrosła natomiast liczba nieaktywnych łodzi w grupie długości od 10 do 12 metrów (z 9 do 15). Podobnie jak rok wcześniej zmiany nie były jednak na tyle istotne w stosunku do ogólnej liczby jednostek rybackich aby zasadniczo wpłynąć na wskaźnik nieaktywnej floty. Tylko w jednym z segmentów (liczba jednostek nieaktywnych/ogółem w grupie statków VL1012) wskaźnik nieaktywnych statków przekroczył poziom 10% określany w metodyce jako poziom występujący w normalnych warunkach.

Tabela 8. Statystyki aktywności floty w latach 2016-2018

Rok	DCF długość	aktywne			nieaktywne			nieaktywne/ogółem		
		liczba	GT	kW	liczba	GT	kW	liczba	GT	kW
2016	VL0010	501	1 458	13 689	30	79	512	6%	5%	4%
	VL1012	112	1 194	7 438	17	129	861	13%	10%	10%
	VL1218	97	2 748	11 728	13	266	1 410	12%	9%	11%
	VL1824	53	3 071	12 167	2	180	455	4%	6%	4%
	VL2440	45	7 113	17 569	1	259	385	2%	4%	2%
	VL40XX	1	468	740				0%	0%	0%
2016 Suma		809	16 052	63 331	63	913	3 623	7%	5%	5%
2017	VL0010	496	1 464	13 730	35	78	450	7%	5%	3%
	VL1012	113	1 152	7 171	9	80	558	7%	6%	7%
	VL1218	75	2 034	8 766	8	177	965	10%	8%	10%
	VL1824	53	3 071	12 101	3	257	723	5%	8%	6%
	VL2440	45	7 113	17 569	1	259	385	2%	4%	2%
	VL40XX	1	468	740				0%	0%	0%
2017 Suma		783	15 302	60 076	56	851	3 081	7%	5%	5%
2018	VL0010	500	1 464	13 728	25	71	387	5%	5%	3%
	VL1012	105	1 091	6 863	15	104	694	13%	9%	9%
	VL1218	69	1 880	8 213	7	97	533	9%	5%	6%
	VL1824	55	3 206	12 737	2	180	455	4%	5%	3%
	VL2440	46	7 386	18 476				0%	0%	0%
	VL40XX	1	468	740				0%	0%	0%
2018 Suma		776	15 494	60 757	49	453	2 069	6%	3%	3%

Rysunek 7. Względny udział liczby nieaktywnych jednostek w poszczególnych przedziałach długości statków.

IX. Analiza i ocena równowagi pomiędzy zdolnością połowową a uprawnieniami do połowów w odniesieniu do każdego segmentu floty rybackiej na przestrzeni 3 kolejnych lat

Tabela 9. Zestawienie wskaźników osiągniętych przez poszczególne segmenty polskiej floty rybackiej w kolejnych 3 latach (odpowiednio 2015-2017 lub 2016-2018)

Segment	Liczba statków rybackich	Wskaźnik zrównoważonego odłowu (SHI)	Wskaźnik zagrożonych stad (SRI)	CR/BER	ROI	Wskaźnik wykorzystania statku	
						kWdni	Gtdni
VL0010PG	509 in 2018	2.29 in 2018	1 in 2018	-1.43 in 2017	-8.06% in 2017	45% in 2018	45% in 2018
	509 in 2017	1.42 in 2017	1 in 2017	3.18 in 2016	6.21% in 2016	35% in 2017	33% in 2017
	513 in 2016	1.35 in 2016	1 in 2016	-0.31 in 2015	-4.98% in 2015	40% in 2016	39% in 2016
VL1012PG	105 in 2018	2.59 in 2018	2 in 2018	-0.11 in 2017	-4.55% in 2017	45% in 2018	46% in 2018
	114 in 2017	1.80 in 2017	2 in 2017	0.61 in 2016	-1.43% in 2016	42% in 2017	42% in 2017
	106 in 2016	1.63 in 2016	1 in 2016	0.00 in 2015	-6.38% in 2015	49% in 2016	50% in 2016
VL1218DFN	10 in 2018	2.82 in 2018	1 in 2018	1.15 in 2017	0.95% in 2017	49% in 2018	47% in 2018
	22 in 2017	1.89 in 2017	0 in 2017	0.75 in 2016	-0.83% in 2016	45% in 2017	47% in 2017
	27 in 2016	1.63 in 2016	0 in 2016	0.65 in 2015	-1.32% in 2015	50% in 2016	54% in 2016
VL1218DTS	51 in 2018	2.37 in 2018	2 in 2018	1.66 in 2017	5.33% in 2017	60% in 2018	60% in 2018
	49 in 2017	1.87 in 2017	1 in 2017	2.58 in 2016	13.07% in 2016	54% in 2017	54% in 2017
	67 in 2016	1.58 in 2016	2 in 2016	3.18 in 2015	20.36% in 2015	57% in 2016	58% in 2016
VL1824DT	25 in 2018	2.16 in 2018	2 in 2018	1.32 in 2017	3.33% in 2017	58% in 2018	58% in 2018
	23 in 2017	1.77 in 2017	1 in 2017	1.15 in 2016	2.42% in 2016	60% in 2017	63% in 2017
	28 in 2016	1.48 in 2016	1 in 2016	2.62 in 2015	16.41% in 2015	56% in 2016	59% in 2016
VL1824TM	33 in 2018	1.47 in 2018	0 in 2018	4.29 in 2017	16.80% in 2017	49% in 2018	53% in 2018
	31 in 2017	1.35 in 2017	0 in 2017	5.56 in 2016	25.98% in 2016	52% in 2017	57% in 2017
	27 in 2016	1.28 in 2016	0 in 2016	6.29 in 2015	26.85% in 2015	49% in 2016	53% in 2015
VL2440TM	44 in 2018	1.29 in 2018	0 in 2018	2.26 in 2017	11.16% in 2017	66% in 2018	66% in 2018
	44 in 2017	1.21 in 2017	1 in 2017	2.21 in 2016	12.60% in 2016	70% in 2017	70% in 2017
	44 in 2016	1.21 in 2016	1 in 2016	1.83 in 2015	13.05% in 2015	64% in 2016	65% in 2016

Syntetyczna ocena zrównoważenia poszczególnych segmentów floty rybackiej na Bałtyku.

1. Wyniki osiągnięte przez segment statków rybackich VL0010PG (statki o długości całkowitej do 10 m, połowiące netami i innymi narzędziami biernymi):

- ❖ w obszarze wskaźników biologicznych (2018 r.):
  - ✓ wskaźnik zrównoważonego odłowu (*sustainable harvest indicator*) wyniósł 2,29
  - ✓ wskaźnik zagrożonych stad (*stocks at risk*) wyniósł 1;
- ❖ w obszarze wskaźników technicznych (2018 r.):
  - ✓ wskaźnik wykorzystania statku (*vessel utilisation indicator*) wyniósł 45% kWdni i 45% GTdni,
  - ✓ wskaźnik nieaktywnej floty (*inactive fleet indicator*) wyniósł 5% ogólnej liczby statków rybackich w omawianym segmencie floty, co oznacza niewykorzystanie 5% GT i 3% kW statków w tym segmencie;
- ❖ w obszarze wskaźników ekonomicznych (2017 r.):
  - ✓ wskaźnik zwrotu inwestycji (ROI) wyniósł -8,06%,
  - ✓ wskaźnik pokrycia progu rentowności przychodem (CR/BER) wyniósł -1.43%

Wskaźniki biologiczne dla segmentu VL0010 PG pokazują wyraźny pogarszający się trend. W latach 2016-2018 kształtowały się powyżej zalecanego poziomu. Tym samym zdolność połowową segmentu VL0010 PG można uznać za nie zrównoważoną w stosunku do dostępnych możliwości połowowych. Należy jednak zauważyć, że segment nie spełnia warunku min. 40% wartości połowów pochodzących ze stad, dla których jest określana śmiertelność połowowa lub F_{msy} . Tym samym, zgodnie z wytycznymi, uznaje się wskaźnik SHI za niedostępny. Dlatego obliczoną wartość wskaźnika (tabela 3) dla tych statków należy traktować jako uzupełniającą, nie braną pod uwagę w ocenie zrównoważenia segmentu.

Charakterystyczny dla segmentu jest utrzymujący się niski (najniższy we flocie) poziom wykorzystania potencjału statków rybackich. Wskaźnik ten w 2018 r. uległ poprawie, jednak ciągle był poniżej wartości referencyjnej (70%).

W 2016 r. segment wykazał pozytywny wynik finansowy, co zapewniło dodatni wskaźnik zwrotu z zainwestowanego kapitału (6,21% ROI) wobec ujemnej wartości wskaźnika w 2015 r. -4,98%. Zgodnie z przewidywaniami poprawa wskaźnika miała charakter incydentalny (wywołany zjawiskami zewnętrznymi takimi jak spadek cen paliwa i wzrost cen ryb) i w 2017 r. segment odnotował ujemną wartość wskaźnika (-8,06%). Podobnie wskaźnik pokrycia progu rentowności przychodem (CR/BER) miał wartość ujemną, przy referencyjnej wartości >1 . W 2017 r. wartość połowów tego segmentu spadła o 15%. Wyniki połowowe w 2018 r. uległy dalszemu pogorszeniu, zdecydowanie zmniejszyły się połowy śledzi, co związane było m.in. z długim okresem zalodzenia zalewów. W konsekwencji wartość połowów tych ryb zmniejszyła się aż o 70%, jednak z uwagi na wzrost przychodów połowowych ryb słodkowodnych m.in. leszczy (+40%) oraz dorszy (+17%) wartość połowów ogółem segmentu w 2018 r. zmniejszyła się tylko o 11%.

Reasumując uzyskane wyniki można stwierdzić, że **segment VL0010PG wykazuje wyraźny brak zrównoważenia do dostępnych możliwości połowowych oraz negatywne zbilansowanie ekonomiczne.**

2. Wyniki osiągnięte przez segment statków rybackich VL1012PG (statki o długości całkowitej od 10 do 12 m, poławiające netami i innymi narzędziami biernymi):

- ❖ w obszarze wskaźników biologicznych (2018 r.):
  - ✓ wskaźnik zrównoważonego odłowu (*sustainable harvest indicator*) wyniósł 2,59;
  - ✓ wskaźnik zagrożonych stad (*stocks at risk*) wyniósł 2;
- ❖ w obszarze wskaźników technicznych (2018 r.):
  - ✓ wskaźnik wykorzystania statku (*vessel utilisation indicator*) wyniósł 45% kWdni i 46% GTdni,
  - ✓ wskaźnik nieaktywnej floty (*inactive fleet indicator*) wyniósł 13% ogólnej liczby statków rybackich, co oznacza niewykorzystanie 9% GT i 9% kW statków dla danego przedziału długości łodzi;
- ❖ w obszarze wskaźników ekonomicznych (2017 r.):
  - ✓ wskaźnik zwrotu inwestycji (ROI) miał wartość negatywną -4,55%,
  - ✓ wskaźnik pokrycia progu rentowności przychodem (CR/BER) miał wartość negatywną -0,11.

Przedstawione powyżej wskaźniki oraz bazowanie segmentu na połowach przełowionego stada (*wskaźnik zrównoważonego odłowu* w okresie 2016-2018 przekraczał znacząco wartość

1), utrzymanie się *wskaźnika zagrożonych stad* w 2018 r. na poziomie 2, a także trwała deficytowość (ujemne wartości wskaźnika ROI w trzech analizowanych latach), jak również utrzymujący się niski poziom wskaźnika CR/BER (w 2017 r. na poziomie poniżej „0”) wskazują na niekorzystną sytuację finansową tego segmentu floty. Podobnie osiągnięte wskaźniki biologiczne mają niezadowalające wartości.

Analizowany segment charakteryzował się w 2018 r., podobnie jak w latach wcześniejszych, wysokim wskaźnikiem (najwyższym spośród wszystkich segmentów) statków nieaktywnych. Grupa statków o długości od 10 do 12 metrów jest grupą, która jako jedna z nielicznych i jako jedyna w takim zakresie zwiększyła swoją liczebność w okresie funkcjonowania programu złomowania floty. W latach 2004-2018 liczba jednostek w tym segmencie wzrosła z 91 do 132. Główną przyczyną tego stanu rzeczy było „przechodzenie” (z uwagi na wyższe limity połowowe dorszy) do tego segmentu jednostek <10 m (w wyniku przebudowy kadłubów).

Segment VL1012 PG wykazuje wyraźny brak zrównoważenia do dostępnych możliwości połowowych oraz negatywne zbilansowanie ekonomiczne.

3. Wyniki osiągnięte przez segment statków rybackich VL1218DFN (statki o długości całkowitej od 12 do 18 m, połowiąjące netami):

- ❖ w obszarze wskaźników biologicznych (2018 r.):
  - ✓ wskaźnik zrównoważonego odłowu (*sustainable harvest indicator*) wyniósł 2,82,
  - ✓ wskaźnik zagrożonych stad (*stocks at risk*) wyniósł 1;
- ❖ w obszarze wskaźników technicznych (2018 r.):
  - ✓ wskaźnik wykorzystania statku (*vessel utilisation indicator*) wyniósł 49% kWdni i 47% GTdni,
  - ✓ wskaźnik nieaktywnej floty (*inactive fleet indicator*) wyniósł dla statków o długości 12-18 metrów (dwa segmenty floty DFN i DTS) 9% ogólnej liczby statków rybackich danej długości, co oznacza niewykorzystanie 5% GT i 6% kW statków dla danego przedziału długości łodzi,
- ❖ w obszarze wskaźników ekonomicznych (2017 r.):
  - ✓ wskaźnik zwrotu inwestycji (ROI) wyniósł 0,95%,
  - ✓ wskaźnik pokrycia progu rentowności przychodem (CR/BER) wyniósł 1,15.

W analizowanym segmencie w 2018 r. pogłębiła się sytuacja uzależnienia od połowów przełowionego stada (*wskaźnik zrównoważonego odłowu* w okresie 2016-2018 przekraczał znacząco wartość 1). *Wskaźnik zagrożonych stad* utrzymał się na poziomie z 2017 r. (1).

Dalszej poprawie uległ poziom wskaźnika ROI (0,95% w 2017 r., -0,83% w 2016 r., -1,32% w 2015 r.), segment wypracował w 2017 r. zysk. Wzrósł również poziom wskaźnika CR/BER (1,15 w 2017 r., 0,75 w 2016 r., 0,65 w 2015 r.) co oznacza dalszą poprawę relacji przychodowo–kosztowych zwłaszcza w aspekcie pokrycia kosztów zmiennych. W 2017 r., mimo utrzymania przychodów połowowych na podobnym poziomie, zmniejszyła się liczba jednostek należących do segmentu z 27 do 22, a w kolejnym roku do zaledwie 10. Było to w większości skutkiem przechodzenia statków do segmentu DTS. Ponadto w 2017 r. znacząco wzrosły w segmencie VL1218DFN przychody z połowów ryb łososiowatych z 17% do niemal 40%.

Na podstawie przeprowadzonej analizy można stwierdzić, że **segment VL1218DFN wykazuje brak zrównoważenia do dostępnych możliwości połowowych, który jest widoczny na podstawie osiągniętych przez ten segment wskaźników biologicznych.** Natomiast w przypadku wskaźników ekonomicznych sytuacja jest mniej jednoznaczna. Wskaźnik CR/BER znajdował się w 2017 r. na zadowalającym poziomie, natomiast ROI był nieco poniżej poziomu alternatywnej opcji inwestowania.

4. Wyniki osiągnięte przez kolejny segment statków rybackich VL1218 DTS (trawlerzy denne o długości całkowitej od 12 do 18 m):

- ❖ w obszarze wskaźników biologicznych (2018 r.):
  - ✓ wskaźnik zrównoważonego odłowu (*sustainable harvest indicator*) wyniósł 2,37,
  - ✓ wskaźnik zagrożonych stad (*stocks at risk*) wyniósł 2,
- ❖ w obszarze wskaźników technicznych (2018 r.):
  - ✓ wskaźnik wykorzystania statku (*vessel utilisation indicator*) wyniósł 60% kWdni i 60% GTdni,
  - ✓ wskaźnik nieaktywnej floty (*inactive fleet indicator*) wyniósł 9% ogólnej liczby statków rybackich danej długości, co oznacza niewykorzystanie 5% GT i 6% kW statków dla danego przedziału długości łodzi,
- ❖ w obszarze wskaźników ekonomicznych (2017 r.):
  - ✓ wskaźnik zwrotu inwestycji (ROI) wyniósł 5,33%,
  - ✓ wskaźnik pokrycia progno rentowności przychodem (CR/BER) wyniósł 1,66.

W 2018 r. nastąpiło pogorszenie wskaźników biologicznych zrównoważenia potencjału segmentu. *Wskaźnik zrównoważonego odłowu* pogorszył się w stosunku do wartości z 2017 r. i wyniósł 2,37 (w 2017 r. było to 1,87). Wskaźnik ten na osiągniętych poziomach informuje, że segment VL1218DTS bazuje na połowach przełowionych stad, które są eksploatowane na poziomie wyższym niż F_{MSY} . Jednocześnie wartość *wskaźnika zagrożonych stad* dla segmentu VL1218DTS w 2018 r. wyniosła 2.

Na pozytywną ocenę, mimo obniżenia ich wartości, zasługują wyniki ekonomiczne. Wartość wskaźnika ROI wykazywała wahania w analizowanym okresie tj. wyniosła 5,33% w 2017 r., 13,07% w 2016 r. wobec 20,36% w 2015 r. O zadowalającej sytuacji finansowej świadczą również wskaźniki CR/BER (powyżej „1”) wskazujące na pozytywną relację w pokrywaniu kosztów przychodami. W 2017 r. przychody segmentu około 1,5 krotnie przewyższyły punkt pokrycia kosztów.

Konkludując, mając na uwadze poziom wskaźników biologicznych, **zdolność połowowa segmentu VL1218DTS jest niezrównoważona zasobowo w stosunku do dostępnych możliwości połowowych.** Natomiast, mimo pogorszenia, wskaźniki ekonomiczne uzyskane przez ten segment floty wskazują na jego zadowalającą sytuację ekonomiczną.

5. Wyniki osiągnięte przez segment VL1824DTS (trawlerzy denne o długości całkowitej od 18 do 24 m):

- ❖ w obszarze wskaźników biologicznych (2018 r.):
  - ✓ wskaźnik zrównoważonego odłowu (*sustainable harvest indicator*) wyniósł 2,16,
  - ✓ wskaźnik zagrożonych stad (*stocks at risk*) wyniósł 2;
- ❖ w obszarze wskaźników technicznych (2018 r.):

- ✓ wskaźnik wykorzystania statku (*vessel utilisation indicator*) wyniósł 58% kWdni i 58% GTdni,
- ✓ wskaźnik nieaktywnej floty (*inactive fleet indicator*) wyniósł 4% ogólnej liczby statków rybackich danej długości, co oznacza niewykorzystanie 5% GT i 3% kW statków dla danego przedziału długości łodzi;
- ❖ w obszarze wskaźników ekonomicznych (2017 r.):
  - ✓ wskaźnik zwrotu inwestycji (ROI) wyniósł 3,33%,
  - ✓ wskaźnik pokrycia progu rentowności przychodem (CR/BER) wyniósł 1,32.

Podobnie jak w segmencie VL1218DTS wartość *wskaźnika zagrożonych stad* dla segmentu VL1824DTS w analizowanych latach wynosi 2. Tu również występuje bazowanie omawianego segmentu floty na połowach przelowionych stad, które są eksploatowane na poziomie wyższym niż F_{MSY} (*wskaźnik zrównoważonego odłowu* w okresie 2016-2018 przekraczał znacząco wartość 1). W roku 2018 odnotowano kolejny wzrost wartości wskaźnika, co świadczy o dalszym pogorszeniu zrównoważenia połowów.

Segment, podobnie jak w poprzednich latach, charakteryzował się pozytywnymi wynikami ekonomicznymi. W 2017 r. obydwie wskaźniki ekonomiczne poprawiły się i były powyżej wartości referencyjnych. Nieznacznemu pogorszeniu uległ *wskaźnik wykorzystania statku*, natomiast poprawił się wskaźnik floty nieaktywnej.

Zdolność połowowa segmentu VL1824 DTS wykazuje niezrównoważenie w stosunku do dostępnych możliwości połowowych. Natomiast wyniki finansowe uzyskane przez ten segment floty wskazują na jego stosunkowo satysfakcjonującą sytuację ekonomiczną.

Abstrahując od dobrych wyników ekonomicznych, **w analizowanym okresie wskaźniki biologiczne dla segmentu VL1824DTS wskazują na stałe niezrównoważenie połowów oraz bazowanie na stadach przelowionych, co wskazuje na niezrównoważenie segmentu.**

6. Sytuacja segmentu VL1824TM (trawlerzy pelagiczne o długości całkowitej od 18 do 24 m):

- ❖ w obszarze wskaźników biologicznych (2018 r.):
  - ✓ wskaźnik zrównoważonego odłowu (*sustainable harvest indicator*) wyniósł 1,47,
  - ✓ wskaźnik zagrożonych stad (*stocks at risk*) wyniósł 0;
- ❖ w obszarze wskaźników technicznych (2018 r.):
  - ✓ wskaźnik wykorzystania statku (*vessel utilisation indicator*) wyniósł 49% kWdni i 53% GTdni,
  - ✓ wskaźnik nieaktywnej floty (*inactive fleet indicator*) wyniósł 4% ogólnej liczby statków rybackich danej długości, co oznacza niewykorzystanie 5% GT i 3% kW statków dla danego przedziału długości łodzi;
- ❖ w obszarze wskaźników ekonomicznych (2017 r.):
  - ✓ wskaźnik zwrotu inwestycji (ROI) wyniósł 16,80%,
  - ✓ wskaźnik pokrycia progu rentowności przychodem (CR/BER) wyniósł 4,29.

Liczba jednostek należących do segmentu w 2017 r. zwiększyła się o dwa statki, co wskazywałoby, że segment pozostaje atrakcyjny z punktu widzenia prowadzenia działalności połowowej. Statki z tej grupy w zdecydowanej mierze opierają się na połowach ryb pelagicznych. W 2017 r. śledzie i szproty stanowiły o ok. 75% przychodów połowowych

w tym segmencie. Ciągłe ok. 20% wartości połowów zapewniają dorsze. W żadnym z analizowanych okresów wskaźnik SHI nie osiągnął poziomu zrównowżenia odłowu (poniżej 1), co upoważnia do stwierdzenia, że segment bazuje na połowach przelowionych stad, które są eksploatowane na poziomie wyższym niż F_{MSY} . Z kolei *wskaźnik zagrożonych stad* w okresie 2016-2018 był na bezpiecznym poziomie i wynosił 0.

Wyniki ekonomiczne osiągnięte przez segment VL1824 TM były w analizowanym okresie, relatywnie w stosunku do innych segmentów, na bardzo dobrym poziomie. Wartość wskaźnika ROI w 2017 r. wyniosła 16,8%, co jest wynikiem zdecydowanie powyżej alternatywnych możliwości ulokowania kapitału, jednak skromniejszym w stosunku do 2016 roku (26%). Również wartość wskaźnika CR/BER omawianego segmentu była najwyższa w całej flocie, a przychody były ponad czterokrotnie wyższe (4,29) od punktu równowagi.

Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, że **zdolność połowowa segmentu VL1824TM z uwagi na odchylenie współczynnika SHI od zalecanego poziomu jest w niewielkim stopniu niezrównoważona w stosunku do dostępnych możliwości połowowych**. Poziom wskaźników ekonomicznych jest bardzo mocny, istnieje niezadowolający *wskaźnik wykorzystania statku* (poniżej 70%) oraz akceptowalny poziom *wskaźnika floty nieaktywnej*.

7. Sytuacja segmentu VL2440 TM (trawlerzy pelagiczne o długości całkowitej od 24 do 40 m):

- ❖ w obszarze wskaźników biologicznych (2018 r.):
  - ✓ wskaźnik zrównoważonego odłowu (*sustainable harvest indicator*) wyniósł 1,29,
  - ✓ wskaźnik zagrożonych stad (*stocks at risk*) wyniósł 0;
- ❖ w obszarze wskaźników technicznych (2018 r.):
  - ✓ wskaźnik wykorzystania statku (*vessel utilisation indicator*) wyniósł 66% kWdni i 66% GTdni,
  - ✓ wskaźnik nieaktywnej floty (*inactive fleet indicator*) wyniósł 0% ogólnej liczby statków rybackich, 0 GT i 0 kW.
- ❖ w obszarze wskaźników ekonomicznych (2017 r.):
  - ✓ wskaźnik zwrotu inwestycji (ROI) wyniósł 11,16%,
  - ✓ wskaźnik pokrycia progu rentowności przychodem (CR/BER) wyniósł 2,26.

Podobnie jak w poprzednim segmencie statki VL2440TM w analizowanym okresie osiągnęły *wskaźnik zrównoważonego odłowu* w wymiarze przekraczającym 1, był on nieznacznie wyższy niż rok wcześniej. Zgodnie z wytycznymi, mimo najniższego przekroczenia tychże spośród wszystkich segmentów występuje sytuacja corocznego bazowania omawianego segmentu floty na połowach przelowionych stad, które w analizowanych latach są eksploatowane na poziomie wyższym niż F_{MSY} .

Sytuację segmentu łagodzi *wskaźnik zagrożonych stad*, który w okresie 2015-2017 był na poziomie równym 1, natomiast w 2018 r. na poziomie „0”. Analizowana grupa statków osiąga pozytywne i, co ważne, stabilne wartości wskaźników ekonomicznych. Wysokość wskaźnika ROI w okresach 2015-2018 utrzymywała się na poziomie odpowiednio: 13,05% w 2015 r. i 12,60% w 2016 r., 11,16% w 2017 r., czyli zdecydowanie powyżej bezpiecznych alternatyw. Podobnie jak w przypadku ROI tak i wartość wskaźnika CR/BER w okresie 2015-2017

przekraczała referencyjną wartość („1”), co wskazuje na dobrą strukturę przychodowo-kosztową (2,26 w 2017 r., 2,21 w 2016 r., 1,83 w 2015 r.).

Do segmentu w badanym okresie należały 44 jednostki rybackie, a ich wykorzystanie było najwyższe we flocie (66% GT i 66% kWdni w 2018 r.). W grupie długości segmentu w 2018 r. nie było nieaktywnych jednostek.

Podsumowując można stwierdzić, że sektor VL2440TM ze względu na parametry biologiczne wykazuje niewielkie przekroczenie jednego ze wskaźników biologicznych (zrównoważonego odłowu -SHI), natomiast wykazuje stabilną sytuację ekonomiczną i wysoki poziom wykorzystania potencjału technicznego floty.

Połowy w podziale na segmenty floty

W 2018 r. polska flota rybacka, prowadząca połowy na Morzu Bałtyckim, zauważalnie poprawiła wyniki. W porównaniu do 2017 r. połowy ogółem wzrosły o 15%. Spośród ważniejszych gatunków ryb najbardziej wzrosły połowy storni (+38%) oraz śledzi (+19%), a także szprotów (+9%). Zmniejszyły się natomiast połowy dorszy (-8%), co bezpośrednio było wynikiem pogarszającego się stanu zasobów jak i kondycji osobniczej tych ryb (karłowacenie i wychudzenie). Niezadowolająca sytuacja w połowach dorszy była jednym z czynników, które wpłynęły na większe zainteresowanie połowami storni. Obydwa te gatunki ryb poławiane są przez te same segmenty statków. Niemniej bardzo wysoki wzrost wyładunków ryb płaskich to również wkład jednostek ukierunkowanych głównie na połowy ryb pelagicznych (VL2440 TM) w połowy. Kutry te, specjalizujące się głównie w połowach ryb śledziowatych (śledzie i szproty), odłowiły w 2018 r. ok. 3 tys. ton storni, co stanowiło 1/5 wielkości rocznych wyładunków. Dla porównania w 2017 r. było to tylko 11%, a w 2016 r. 15%.

Połowy **śledzi** były w 2018 r. wyższe o ok. 20% od wyników osiągniętych w 2017 r. Do osiągniętego wzrostu przyczyniły się głównie duże statki rybackie. Segment VL1824TM odłowił aż o niemal połowę więcej tych ryb niż rok wcześniej. Podobnie wysoki wzrost wyładunków śledzi (+39%) zanotowały jednostki z segmentu VL1824DTS. Statki należące do tego segmentu ukierunkowane są głównie na połowy ryb dennych, jednak z uwagi na wspomnianą zapaść w zasobach dorszy, w coraz większym stopniu ukierunkowują się na połowy ryb pelagicznych. Połowy śledzi zauważalnie spadły w 2018 r. dla najmniejszych segmentów statków VL0010PG oraz VL1012PG. Było to głównie wynikiem długiego okresu zalodzenia Zalewu Wiślanego i tym samym późnego rozpoczęcia sezonu połowów śledzi tarłowych na tym akwenie.

Wielkość wyładunków **szprotów** wzrosła w 2018 r. o 9% w stosunku do połowów z 2017 r. Szprot począwszy od 2013 r., gdy nastąpił znaczny wzrost cen tych ryb, cieszy się coraz większym powodzeniem wśród szerokiej grupy jednostek rybackich. Statkami specjalizującymi się w połowach tych ryb są największe statki (segment VL2440TM) odławiające ok. 70-75% polskiego limitu. Co ciekawe, co roku w połowy szprotów zaangażowane są również mniejsze jednostki. W 2018 r. kutry pelagiczne VL1824 TM odłowiły o 14%, a kutry VL1824DTS o 17% więcej szprotów niż rok wcześniej. Korzystne ceny, mniejsza pracochłonność jak i zadowolające wydajności połowowe są głównymi czynnikami zachęcającymi do zwiększania połowów.

Jak wspomniano wcześniej **dorsz** jest najważniejszym, z punktu widzenia przychodów połowowych gatunkiem, poławianym przez polskich rybaków, którego połowy zmniejszyły się w 2018 r. w stosunku do 2017 r. Regres w połowach tych ryb był zauważalny we wszystkich segmentach floty. W największym stopniu dotknął on jednostki należące do segmentu VL1218DFN (-62%) prowadzące w większości połowy przy użyciu net. Zdecydowanie mniej dorszy niż rok wcześniej odłowiły statki należące do segmentu VL1824TM (-37%). W ich wypadku spadek zainteresowania połowami tych ryb to nie tylko wynik słabej kondycji stada, ale również z roku na rok wyższych połowów ryb pelagicznych.

Tabela 10. Połowy najważniejszych gatunków ryb w podziale na segmenty w latach 2016-2018

Segment	gatunek	2016	2017	2018	2018/2017
VL0010 PG	Śledź	3 240.6	2 261.7	1 119.8	-50%
	Szprot	1.4	0.4	0.6	30%
	Stornia	1 260.8	939.9	1 187.2	26%
	Dorsz	715.0	501.1	564.6	13%
	Inne	3 275.0	2 779.3	3 085.6	11%
VL0010 PG Suma		8 492.8	6 482.3	5 957.8	-8%
VL1012 PG	Śledź	746.2	922.8	675.8	-27%
	Szprot	1.9		0.2	
	Stornia	1 728.5	1 840.3	2 492.6	35%
	Dorsz	1 340.0	1 032.5	1 236.1	20%
	Inne	183.5	216.2	543.7	151%
VL1012 PG Suma		4 000.0	4 011.8	4 948.4	23%
VL1218 DFN	Śledź	85.2	129.3	8.3	-94%
	Szprot	100.2	393.1	0.0	-100%
	Stornia	315.7	117.8	90.0	-24%
	Dorsz	887.4	601.3	228.5	-62%
	Inne	73.3	112.8	69.3	-39%
VL1218 DFN Suma		1 461.8	1 354.2	396.1	-71%
VL1218 DTS	Śledź	1 913.1	1 182.4	1 120.7	-5%
	Szprot	2 334.6	1 754.8	1 858.3	6%
	Stornia	6 925.1	4 511.2	5 387.1	19%
	Dorsz	3 417.1	2 354.0	2 274.8	-3%
	Inne	4 281.8	1 105.5	1 009.1	-9%
VL1218 DTS Suma		18 871.9	10 907.9	11 650.0	7%
VL1824 DTS	Śledź	1 854.6	1 703.6	2 364.3	39%
	Szprot	4 343.6	3 159.8	3 684.7	17%
	Stornia	2 051.6	1 811.2	2 771.2	53%
	Dorsz	2 266.2	1 813.4	1 730.0	-5%
	Inne	647.0	368.9	583.1	58%
VL1824 DTS Suma		11 163.0	8 856.9	11 133.2	26%
VL1824 TM	Śledź	6 945.0	6 817.6	10 001.7	47%
	Szprot	11 274.9	11 909.9	13 538.8	14%
	Stornia	588.2	697.5	501.3	-28%
	Dorsz	1 066.8	847.5	534.5	-37%
	Inne	258.7	126.9	150.3	18%
VL1824 TM Suma		20 133.6	20 399.4	24 726.5	21%
VL2440 TM	Śledź	29 271.0	30 654.2	36 782.4	20%
	Szprot	42 000.6	52 753.7	56 939.5	8%
	Stornia	2 190.1	1 287.9	2 980.1	131%
	Dorsz	642.4	303.3	267.6	-12%
	Inne	672.1	724.0	1 983.9	174%
VL2440 TM Suma		74 776.2	85 723.0	98 953.5	15%
Razem		138 899.3	137 735.5	157 765.5	15%

X. Plan działania

W związku z wynikami wskaźników biologicznych, technicznych i ekonomicznych dotyczących polskiej floty bałtyckiej, przedstawionymi w rozdziale VIII Sekcja F *Oszacowanie i dyskusja na temat wskaźników równowagi* oraz rozdziale IX. *Analiza i ocena równowagi pomiędzy zdolnością połowową a uprawnieniami do połowów w odniesieniu do każdego segmentu floty rybackiej na przestrzeni 3 kolejnych lat*, należy stwierdzić, że poszczególne segmenty polskiej floty bałtyckiej nie są skutecznie zrównoważone do dostępnych możliwości połowowych. Mając powyższe na uwadze, stosownie do art. 22 ust. 4 rozporządzenia nr 1380/2013, sporządzony został plan działania.

W celu zapewnienia równowagi między zdolnością połowową floty a dostępnymi możliwościami połowowymi (zasobami), mając jednocześnie na uwadze zapewnienie możliwości prowadzenia działalności połowowej w sposób zrównoważony i efektywny, należy podjąć odpowiednie działania w celu osiągnięcia tej równowagi.

W związku z powyższym przedstawione poniżej segmenty floty zostaną objęte działaniem w zakresie **tymczasowego zaprzestania działalności połowowej**, o którym mowa w art. 33 ww. rozporządzenia nr 508/2014, do realizacji których zostaną wykorzystane środki finansowe **Programu Operacyjnego „Rybnictwo i Morze” (PO RYBY 2014-2020)** współfinansowanego z budżetu Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego:

- **VL0010 PG** - statki o długości całkowitej do 10 metrów, połowiąjące netami i innymi narzędziami biernymi,
- **VL1012 PG** – statki o długości całkowitej od 10 m do 12 m prowadzące połowy netami i innymi narzędziami biernymi,
- **VL1218 DFN** – statki o długości całkowitej od 12 m do 18 m prowadzące połowy netami,
- **VL1218 DTS** – trawlerzy denne o długości całkowitej od 12 m do 18 m,
- **VL1824 DTS** – trawlerzy denne o długości całkowitej od 18 m do 24 m,
- **VL 1824 TM** (trawlerzy pelagiczne o długości całkowitej od 18 do 24 m) .

Jak wskazano w rozdziale IX niniejszego raportu, segment **VL0010 PG** wykazuje wyraźny brak zrównoważenia do dostępnych możliwości połowowych (wyraźnie pogarszający się trend w obszarze wskaźników biologicznych) oraz negatywne zbilansowanie ekonomiczne. Segment **VL1012 PG** również wykazuje wyraźny brak zrównoważenia do dostępnych możliwości połowowych oraz negatywne zbilansowanie ekonomiczne. Wyniki *wskaźnika zrównoważonego odłowu* wskazują na bazowanie tego segmentu na połowach przełowionego stada (w okresie 2016-2018 wskaźnik ten przekraczał znacząco wartość 1), a *wskaźnik zagrożonych stad* drugi rok z rzędu utrzymuje się na poziomie 2. Segment **VL1218 DFN** wykazuje brak zrównoważenia do dostępnych możliwości połowowych, który stwierdzono na podstawie osiągniętych przez ten segment niekorzystnych wartości wskaźników biologicznych. Zdolność połowowa segmentu **VL1218 DTS** jest niezrównoważona zasobowo w stosunku do dostępnych możliwości połowowych, co potwierdzają niekorzystne wyniki na przestrzeni trzech kolejnych lat w obszarze *wskaźnika zrównoważonego odłowu* i *wskaźnika zagrożonych stad*. Zdolność połowowa segmentu **VL1824 DTS** wykazuje niezrównoważenie do dostępnych możliwości połowowych. Wyniki

wskaźników biologicznych wskazują na stałe niezrównoważenie połowów oraz bazowanie na stadach przełowionych. Zdolność połowowa segmentu **VL 1824 TM** z uwagi na odchylenie współczynnika *wskaźnika zrównoważonego odłowu* od zalecanego poziomu jest w niewielkim stopniu niezrównoważona w stosunku do dostępnych możliwości połowowych (segment bazuje na połowach przełowionych stad, które są eksploatowane na poziomie wyższym niż F_{msy}).

Stosownie do przepisów ww. rozporządzenia nr 508/2014, pomoc w zakresie tymczasowego zaprzestania działalności połowowej dotyczyć będzie polskich statków rybackich, które w ostatnich dwóch latach kalendarzowych poprzedzających złożenie wniosku o dofinansowanie przez co najmniej 120 dni prowadziły działalność połowową na Morzu Bałtyckim,

Wsparcie będzie udzielane na okres maksymalnie 6 miesięcy na dany statek rybacki w latach 2014 – 2020. W przypadku otrzymania wsparcia na dany okres, cała działalność połowowa prowadzona przez statek rybacki lub danego rybaka zostanie skutecznie zawieszona.

W odniesieniu do segmentu **VL2440 TM** (trawlerzy pelagiczne o długości całkowitej od 24 do 40 m), który wykazuje niewielkie przekroczenie współczynnika *wskaźnika zrównoważonego odłowu* od zalecanego poziomu, należy wskazać, że nie będzie on objęty działaniem w zakresie tymczasowego zaprzestania działalności połowowej. Należy bowiem zauważyć, że przy użyciu statków rybackich o długości całkowitej od 24 m do 40 m prowadzi się połowy pelagiczne - przede wszystkim śledzi i szprota. Na uwagę zasługuje fakt, że Rada Unii Europejskiej w ostatnich dwóch latach kalendarzowych zwiększyła kwotę połowową szprota, z czego wnioskować można było, iż zasoby tego gatunku są w zadowalającej kondycji.

Zatem, ze względu na to, że statki rybackie wchodzące w skład ww. segmentu są statkami prowadzącymi ukierunkowane połowy pelagiczne w przepisach prawa krajowego o podziale ogólnych kwot połowowych ograniczono wysokość kwot połowowych dorsza, jakie są przyznawane na te właśnie statki rybackie.

Indywidualne kwoty połowowe dorsza przyznane na 2018 r. wyniosły 17 708 kg na każdy uprawniony statek o długości całkowitej od 24 m do 25,49 m.

Natomiast statki rybackie o długości całkowitej od 25,50 m wzwyż posiadają przyznaną olimpijską (wspólną) kwotę połowową dorsza przeznaczoną na ewentualne przyłowy w wysokości 150 ton, jednak nie więcej niż 10 ton na statek rybacki, w związku z czym należy przyjąć, że statki te nie wywierają nadmiernej presji na stan zasobów tego gatunku.

Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, że statki rybackie z segmentu VL2440 TM, ze względu na stabilną sytuację ekonomiczną oraz stan zasobów ryb przez nie poławianych, nie powinny zostać objęte działaniem naprawczym, takim jak tymczasowe zaprzestanie działalności połowowej.

*Departament Rybołówstwa
Ministerstwo Gospodarki Morskiej
i Żeglugi Śródlądowej*